

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အတွက် အသင့်ပြင်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်ဗဟိုဏာများကို
ပိုမိုကောင်းမွန်စေမည့် နည်းလမ်းများ

နော်ဂလဲဒစ်(စ်)မောင်မောင် ၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ် မေလ

၂၀၂၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အတွက် အသင့်ပြင်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို
ပိုမိုကောင်းမွန်စေမည့် နည်းလမ်းများ

နော်ဂလဲစ်(စ်)မောင်မောင် ၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ် မေလ

သံလွင်ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒလေ့လာရေးအဖွဲ့သည် ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာရေးအတွက် အထောက်အပံ့ပေးနေသည့် ဗမာ/မြန်မာ အကြံပေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာမူဝါဒ ခွဲခြားစိတ်ဖြာသုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ခေါင်းဆောင်များထံသို့ မူဝါဒဆိုင်ရာ စွမ်းရည်မြှင့် သင်တန်းများ ပို့ချခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် သုတေသနများ၊ သင်တန်းပို့ချမှုများနှင့် နည်းပညာပံ့ပိုးမှုများကို ပေါင်းစပ်ကာ အသိုင်းအဝိုင်းခေါင်းဆောင်များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမြှင့်မားစေပြီး မူဝါဒချမှတ်သူများထံ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေး၊ မူဝါဒချမှတ်ရေးနှင့် အသိုင်းအဝိုင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် မျှတပြီး ထိရောက်သည့် ချဉ်းကပ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မူဝါဒဆိုင်ရာ တိုက်တွန်းမှုများ လုပ်ဆောင်ပါသည်။

ခံယူချက်များ

- ငြိမ်းချမ်းပြီး သာယာကြွယ်ဝသည့် တိုင်းပြည်တစ်ခု တည်ဆောက်ရာတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများအားလုံးအတွက် တန်းတူညီမျှမှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ပေးအပ်ရေးသည် အခြေခံကျကြောင်း
- ဗမာ/မြန်မာနိုင်ငံ၏ မတူကွဲပြားသူများ ဗဟုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြား များစွာလိုအပ်နေသည့် လူမှုပေါင်းစည်းမှုကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် ခိုင်မာအားကောင်းသည့် အသိပညာဗဟုသုတ အခြေခံများ ပြုစုပေးထောင်ရေးသည် အလွန်အရေးကြီးကြောင်း ယုံကြည်ပါသည်။

အမှာစာ

ပါတီစုံစနစ်သည် ခိုင်မာသည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ အခြေခံအုတ်မြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ပါတီပေါင်းစုံဝင် ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ကြခြင်းသည် ပါတီစုံစနစ်၏ လက္ခဏာတစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များကို အသေးစိတ် လေ့လာသုံးသပ်လိုက်သည့်အခါ ထူးခြားသည့် ဖြစ်စဉ်ထွက်ပေါ်လာသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၉၃ ပါတီအနက် ၅၉ ပါတီ ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုအဆင့်၏ လွှတ်တော် ၂ ရပ်လုံးတွင် နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၁၂ ပါတီသာ လွှတ်တော်နေရာ အနိုင်ရခဲ့သည့်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးပါတီစုစုပေါင်း၏ ၂၀.၃% သာနေရာရခဲ့သည်။ လွှတ်တော်နေရာ အနိုင်ရခဲ့ သည့် ပါတီများအသီးသီး ရရှိခဲ့သည့် နေရာများကို ထပ်ကြည့်ပါက ပိုမို ဆိုးရွားသည့် အခြေအနေကို တွေ့မြင်ရပါမည်။ လက်ရှိ အနိုင်ရပါတီသည် အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ နေရာ ၈၀% နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ နေရာ ၇၈% ရရှိထားသည်။ နေရာအများဆုံး အနိုင်ရသည့် နိုင်ငံရေး ၂ ပါတီ ပေါင်းမှာ အမျိုးသားလွှတ်တော်၏ ၈၇% နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ၈၈% ရှိပါသည်။

လက်ရှိ အနိုင်ရပါတီသည် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မှလွဲ၍ ကျန်သည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များတွင် လည်း နေရာအများဆုံး အနိုင်ရထားပါသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီး နေရာ ၂၉ နေရာအနက် ၂၁ နေရာ သို့မဟုတ် ၇၂% ကိုလည်း လက်ရှိအနိုင်ရပါတီမှ ရရှိထားပြီး အခြား ၇% မှာ ဒုတိယအများဆုံး အနိုင်ရထားသည့် ပါတီမှ ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲသည်လည်း ခိုင်မာသော ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ အလားတူ အခြေခံအုတ်မြစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ် ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲရန် လိုအပ်သည်။ လွတ်လပ် (သို့မဟုတ်) တရားမျှတသည့် ရွေးကောက်ပွဲမျှသာ မဖြစ်ရပါ။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကို လူအများမှ လွတ်လပ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်သည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသော်လည်း မျှတမှုသည် သိသာစွာ အားကောင်းခြင်းမရှိခဲ့ပေ။

လွှတ်တော်၏ ပထမ သက်တမ်းတွင် အနိုင်ရခဲ့သည့် ပါတီသည် နိုင်ငံတော်၏ အရင်းအမြစ်များနှင့် အကျိုးတူစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ၏ အထောက်အပံ့ဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ အကန့်အသတ်မရှိ ပါတီအင်စတီကျူးရှင်း တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ထောက်ခံအားပေးသူများကို စည်းရုံးခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နည်းတူပင် လက်ရှိ အနိုင်ရပါတီသည်လည်း ဒီမိုကရေစီ အရေး လှုပ်ရှားမှု၏ ပြယုဂ်ဖြစ်သူဦးဆောင်သည့် ပါတီဖြစ်သည့်အပြင် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲနိုင်မည့် အလားအလာအရှိဆုံး ပါတီဖြစ်သောကြောင့် အလွှာပေါင်းစုံမှ ပြည်သူ့လူထုတို့၏ ထောက်ခံအားပေးမှု ရရှိ ခဲ့သည့် ပါတီဖြစ်သည်။ အခြားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက်မူ ယင်းတို့၏ ပါတီအင်စတီကျူးရှင်း ပိုမိုခိုင်မာလာစေမည့် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အခွင့်အလမ်းများ အထောက်အကူများ အလွန်နည်းပါးခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့် လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲ ခိုင်မာစွာ ရှင်သန်နိုင်ရန် အတွက် အဓိကသော့ချက်ဖြစ်သည်။ ခိုင်မာသည့် နိုင်ငံရေးပါတီ အင်စတီကျူးရှင်းများမရှိပါက ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို တည်ဆောက်၍ မရနိုင်သကဲ့သို့ ရွေးကောက်ပွဲများသည်လည်း လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသည့် ရွေးကောက်ပွဲများ ဖြစ်လာမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအတွက် ကြိုတင်အသင့်ပြင်နေကြသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအတွက် လူထုစည်းရုံးရေးဆိုင်ရာ နည်းဗျူဟာများကို ဤစာတမ်းတွင် စုစည်းတင်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများ ပိုမိုခိုင်မာအားကောင်းလာရေး ကြိုးပမ်းမှု၏ အရေးပါမှုနှင့် ထိုအကြောင်းအရာကို အသေးစိတ် လေ့လာ သုံးသပ်ဆွေးနွေးခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ချက်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုကြသော မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများ၊ မိတ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းများကို သံလွင်ပြည်သူ့ရေးရာ မူဝါဒလေ့လာရေးအဖွဲ့က ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဤစာတမ်းပြုစု ရေးသားသည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုလုံးတွင် သုတေသနနည်းနာပိုင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်အားပေးခဲ့သည့် Dr. Radka Antalikova ကို အထူးအသိအမှတ်ပြုအပ်ပါသည်။ အရေးအကြီးဆုံး အသိအမှတ်ပြုရမည့်သူများမှာ သံလွင်ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒ လေ့လာရေး အဖွဲ့၏ အဖွဲ့သူအဖွဲ့သားများဖြစ်ပါသည်။ သူတို့၏ ကြိုးစားအားထုတ်မှု၊ စိတ်ရှည်သည်းခံမှုတို့သည် ဤစာတမ်းပြီးမြောက် အောင်မြင်ရေးအတွက် တန်ဖိုးဖြတ်မရနိုင်သည့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများဖြစ်ပါသည်။

သံလွင်ပြည်သူ့ရေးရာ မူဝါဒ လေ့လာရေးအဖွဲ့

အတိုကောက်အသုံးအနှုန်းများ

ANP

ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ

FPTP

တစ်မဲသာအနိုင်ရစနစ်

NLD

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်

SLORC

နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့

SNLD

ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်

UNA

စည်းလုံးညီညွတ်သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမဟာမိတ်အဖွဲ့

USDP

ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ

ဗာတိကာ

၁။ နိဒါန်း ၂

၂။ စုံလင်စွာဖြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ၄

၂.၁ လူမျိုး/ တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှု ကို မဲဆွယ်ဗျူဟာ အဖြစ် အသုံးပြုခြင်း ၆

၂.၂ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်ဗျူဟာများ ဆင့်ကဲ ပြောင်းလဲလာခြင်း ၈

၃။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ၁၁

၃.၁ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် စိန်ခေါ်မှုများ ၁၆

၄။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ၁၈

မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်း ၁၈

၄.၁ ဆွဲဆောင်ခြင်းထက် နှိုးဆော်ခြင်းအပေါ် ပိုမိုအာရုံစိုက်ခြင်း ၁၈

၄.၂ သီးသန့်ခွဲခြားမဲဆွယ်ပုံကို အသုံးပြုခြင်း ၂၀

၄.၃ မူဝါဒ ပလက်ဖောင်းများ မရှိခြင်း ၂၂

၅။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် ၂၅

အခွင့်အလမ်းများ ၂၅

၅.၁ အခင်းအကျင်း ၁- ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုမြင့်မားကာ မဲကွဲနိုင် သည့်အလားအလာနည်းပါး ၂၇

၅.၂ အခင်းအကျင်း ၂- ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုမြင့်မားကာ မဲကွဲနိုင် သည့် အလားအလာများ ၂၉

၅.၃ အခင်းအကျင်း ၃- ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုနိမ့်ပါးကာ မဲကွဲနိုင် သည့်အလားအလာ မြင့်မား/နည်းပါး ၃၁

၅.၄ မဲဆွယ်မှုများတွင် မူဝါဒအခြေခံခြင်းနှင့် သီးသန့်ခွဲခြားမှုလျော့ပါးစေ ခြင်း၏ အရေးပါမှု ၃၃

၆။ နိဂုံး ၃၆

ကိုးကားချက်များ ၃၉

၁. နိဒါန်း

ကမ္ဘာ့အနှံ့အပြားရှိ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများစွာတို့သည် မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် အကျိုးစီးပွားများကို ကာကွယ်သည့်အနေဖြင့် ‘တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများ’ ဟုခေါ်ဝေါ်သည့် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားပါတီတစ်ခုသည် အခြား နိုင်ငံရေးပါတီများကဲ့သို့ပင် ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရန်နှင့် အာဏာရရန် ရည်မှန်းသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ၎င်းတို့သည် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ တစ်ခုတည်း၏ အကျိုး စီးပွားများကို ရပ်တည်ကာကွယ်သူများဟု ပုံဖော်လေ့ရှိသဖြင့် ၎င်းတို့သည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး သို့မဟုတ် ဒေသအလိုက်ရှိသည့် မဲဆန္ဒနယ်အတွင်းတွင်သာ ဆွဲဆောင်မှုရှိကြသည် (Chandra, ၂၀၁၁)။

တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် ၎င်းတို့ပစ်မှတ်ထားသည့် အစုအဖွဲ့များ၏ ပြင်ပမှ ဆန္ဒမဲများကို ရယူနိုင်ရန် မကြိုးပမ်းကြသဖြင့် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု၏ နယ်ပယ်မှာ ကျဉ်းမြောင်းဖွယ် ရှိသည်။ ယင်းသို့ နယ်ပယ်ကျဉ်းမြောင်းသဖြင့် နိုင်ငံရေးမဲဆွယ်စည်းရုံးမှုများကို ၎င်းတို့အနေဖြင့် ထိရောက်စွာလုပ်ဆောင်နိုင် လိမ့်မည်ဟု ထင်ရှားရှိသော်လည်း တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာ ဖြင့် အင်အားကြီးမားသော နိုင်ငံရေးပါတီ များက ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များတွင် လာရောက်ယှဉ်ပြိုင်ကြသောအခါ ၎င်းတို့ရနိုင်မည့်မဲများမှာ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ကြုံလာကြရသည်။

တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို လွှတ်တော်တွင် နေရာမရစေရေး ဖယ်ကြဉ်ထားရန် ပုံစံချထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲ စနစ်များကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအခြေမပြုသော အမျိုးသားပါတီများနှင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများအကြား အာဏာမညီမျှမှုသည် ကွဲပြားသောလူ့အဖွဲ့အစည်းအသိုင်းအဝိုင်း များစွာတွင် ရှိနေသည် (Reynolds, ၂၀၀၆)။ အထူးသဖြင့် ယင်းအခြေအနေမျိုး သည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများက ၎င်းတို့ ရထိုက်သည့် နိုင်ငံရေး ကိုယ်စားပြုမှုအတွက် ကြိုးပမ်းရာတွင် ထပ်တလဲလဲ မအောင်မြင်မှု ကြုံတွေ့နေရသည့် မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ရှိနေသည်။

ချို့ယွင်းချက်များနှင့် ကိုယ်စားပြုမှုမရှိသည့် သဘောသဘာဝကြောင့် ၁၉၉၀ နှင့် ၂၀၁၀ တို့တွင် ကျင်းပခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲများ၏ ရလဒ်ကို အရေးတယူမပြုဘဲ ထားနိုင်သည် (Trans-national Institute, ၂၀၁၅ က)။ သို့သော် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ အကျိုးစီးပွားများကို ကိုယ်စားမပြုသော ဗမာကြီးစိုးသည့် ပါတီများဖြစ်သည့် လက်ရှိအာဏာရ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ပါတီနှင့် တပ်မတော်ကျောထောက် နောက်ခံပြုထားသော ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) တို့ကို တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များတွင် ရှုံးနိမ့်ခဲ့ရသောအခါ ယင်းဖြစ်ရပ်သည် နိုင်ငံတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအတွက် အချက်ပေးခေါင်းလောင်းထိုးဘိသကဲ့သို့ဖြစ်ခဲ့သည် (Macgregor, ၂၀၁၅)။

၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသည် တိုင်းပြည်၏ သမိုင်းကြောင်းတွင် ပြည်သူ့ဆန္ဒများကို ထင်ဟပ်သည့် ပထမဦးဆုံး လွှတ်လုပ်ပြီး တရားမျှတသည့် ရွေးကောက်ပွဲဟုမှတ်ယူကြရာ အဆိုပါရလဒ်များသည် လူအများအတွက် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် ဖြစ်ခဲ့ရသည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅က)။ ၂၀၁၅ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာ မရသလောက် ဖြစ်နေခြင်းက ဗမာမဟုတ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများသည် အခွင့်မသာ ဖြစ်နေကြောင်း ညွှန်ပြနေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းအစုအဖွဲ့များသည် တိုင်းပြည်၏ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို လွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်းအလွန်နည်းပါးနေရုံသာမက ၎င်းတို့၏ အရေးကိစ္စများကိုလည်း အာဏာရအစိုးရက အစဉ် လျစ်လျူရှုသည်ကို ခံနေကြရသည် (San Yamin Aung, ၂၀၁၉)။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် အစိုးရအတွင်း၌ တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားပြုမှု မရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် လွှတ်တော်တွင်း နေရာများကို ရယူနိုင်ကြလိမ့်မည် ဟု ပညာရှင်များနှင့် လေ့လာသူများက ခန့်မှန်းကြသည် (San Yamin Aung, ၂၀၁၉)။ သို့သော်လည်း လက်ရှိ လွှတ်တော်တွင် NLD ၏ ကြီးစိုးမှု၊ လူများစုအကြားတွင် ၎င်း၏ ဆက်လက်ရေပန်းစားမှုနှင့် ၎င်း၏ မကြာသေးမီက “တိုင်းရင်းသားရေးရာကော်မတီများ” ထူထောင်ခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရန် အစီအစဉ်များ ကြောင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရကာ လွှတ်တော်တွင်းနေရာများ သိသိသာသာ ရရှိ ရေးသည် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရသည့် အခြေအနေတွင်ရှိသည် (Zarni Mann, ၂၀၁၉)။

တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး များအတွက် မူဝါဒဆိုင်ရာတိုက်တွန်းမှုများပြုရန် ပါတီကြီးများဖြစ်သည့် NLD သို့မဟုတ် USDP တို့ကို အားကိုး အားထားပြုနိုင်ခြင်းမရှိရာ တိုင်းရင်းသားပါတီများအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်များတွင် ရွေးကောက်ပွဲ အနိုင်ရရေးသည် လက်ငင်းအားဖြင့် အရေးကြီးသည့် ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ကိုယ်စား ပြုမှုသည် လွှတ်တော်တွင်း နေရာရမှုနှင့်အနေနှင့်သာ မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်စားပြုမှု အရည်အသွေးဖြင့်ပါထင်ဟပ်ရန် အရေးကြီးကြောင်း တိုင်းရင်းသားပါတီများ အနေဖြင့် သဘောပေါက်ရန်လိုအပ်သည်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားပါတီများ နောက်ကျန်ခဲ့ရသည့် အကြောင်းရင်းများကို ရှာဖွေရာ အဓိကအင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများဖြစ်သည့် တိုင်းပြည်၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ သို့မဟုတ် လက်ရှိ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များအပြင် (see Nu Tsen Mun, ၂၀၂၀) တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် အခြားပါတီကြီးများနှင့်ယှဉ်လျှင် နိုင်ငံရေး ဗျူဟာများနှင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုနည်းနာများတွင် အားနည်းနေသည် ကို အထင်အရှားတွေ့ရသည်။ “လူမျိုး/တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှု” သည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီတိုင်းအတွက် ဆွဲဆောင်နိုင်သည့်အရာတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း “တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှု” ဆိုသည့်အချက်တစ်ခုတည်းဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရန် လုံလောက်မည်မဟုတ်ပေ။ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အဓိလိုက်နိုင်ရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးဗျူဟာများတွင် ဝေဖန်ပိုင်းခြားခြင်း၊ တီထွင်ဖန်တီး ခြင်း နှင့် ဆက်သွယ်ပြန်ကြားခြင်းများကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားရန် လိုအပ်သည်။

တိုင်းပြည်၏ ရွေးကောက်ပွဲစနစ် (Nu Tsen Mun, ၂၀၂၀) နှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှုကို ကန့်သတ်ထားသည့် အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင် ရန် အစဉ်ရှေ့ဆက်ခြေလှမ်းနေရန် အရေးကြီးသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများကို ၂၀၂၀ တွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာများ ပိုမိုရရှိနိုင်နှင့် လွှတ်တော်တွင်းကိုယ်စားပြုမှု အရည်အသွေး တိုးတက်စေရေးအတွက် လိုအပ်သောနည်းနာများ ပံ့ပိုးပေးရန်မှာလည်း အလားတူ အရေးပါသည်။

ဤစာတမ်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအနေဖြင့် မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို အဆင့်မြှင့်တင်ကာ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ၎င်းတို့၏ ပြိုင်ဆိုင်နိုင်စွမ်းတိုးတက်လာစေရေးအတွက် လိုအပ် သည့် နည်းလမ်းများ ပံ့ပိုးရန်ဖြစ်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ ကိုယ်စားပြုမှုကို မြှင့်တင်ကာ အဆုံးတွင် တိုင်းပြည်၏ ဒီမိုကရေစီကို ကြံ့ခိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။

ထို့အတွက် စာတမ်းတွင် ပထမဦးစွာ စုံလင်ကွဲပြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ လိုအပ်ချက် ပြောင်းလဲလာခြင်းကို ထင်ဟပ်သည့် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်ဗျူဟာများ ဆင့်ကဲပြောင်းလဲလာပုံကို လေ့လာမည်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နောက်ခံအခြေအနေတွင် ဤပါတီ များ အောင်မြင်မှုအတွက်ကြိုးပမ်းရာ၌ ကြုံရသည့် အတားအဆီးများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကာလအတွင်း စွမ်းဆောင်မှုများကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်မည် ဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံးတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားပြုမှုအရည် အသွေးကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် လက်တွေ့အဆင့်များနှင့်အတူ ဤစိန်ခေါ်မှုများကို ကျော်လွှားရန် အခွင့်အလမ်း များကို တင်ပြမည်ဖြစ်သည်။

၂. စုံလင်ကွဲပြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းမှ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ

သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် လက်ရှိကာလသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံ အရေအတွက် အများဆုံးဖြစ်ကာ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအရေအတွက်စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ကျော်သည် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ များဖြစ်ကြသည် (DeSilver, ၂၀၁၉)။ ဒီမိုကရေစီ၏ အရေးအပါဆုံးအခြေခံမူတစ်ခုမှာ လွတ်လပ်စွာ အသင်း အပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခြင်းသည် ယင်းအခြေခံမူကို လက်တွေ့ကျင့်သုံး ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပုံမျိုးစုံရှိသော်လည်း Schroder (၂၀၀၀/၂၀၀၇) ၏ နိုင်ငံရေးပါတီများအပေါ် အခြေခံအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ “ပြည်သူအများ၏ အတွေးအမြင်ကို လွှမ်းမိုးနိုင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ တူညီသော နိုင်ငံရေးစံများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ထိန်းချုပ်နိုင်သည့်အာဏာရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်းကြသည့် စိတ်တူကိုယ်တူရှိသူများပါဝင်သော အုပ်စုများ” ဟူ၍ဖြစ်သည်(စာ ၃၄၄)။ နိုင်ငံရေးပါတီများကို ၎င်းတို့၏ (၁) နောက်လိုက်များ၏ သဘောသဘာဝ နှင့် အကျိုးစီးပွားများ (၂) ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ (၃) နိုင်ငံရေးနှင့် ဗျူဟာမြောက်ပန်းတိုင်များ (၄) အင်စတီကျူးရှင်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာအတိုင်းအတာနှင့် (၅) လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် အခြေခံကာ အုပ်စုခွဲနိုင်သည် (Schroder, ၂၀၀၀/၂၀၀၇)။

ထို့အတူပင် ပညာရှင်မျိုးစုံတို့ကလည်း တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီကို ပုံစံမျိုးစုံဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုကြသည်။ သို့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီဆိုသည်မှာ “အခြားသူများကို ဖယ်ထုတ်ကာ တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့တို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို ရပ်တည်ကာကွယ်သူအဖြစ် မဲဆန္ဒရှင်များ ကို ဆွဲဆောင်နိုင်ကာ စည်းရုံးရေးဗျူဟာတွင် ယင်းဆွဲဆောင်မှုကို ဗဟိုချက်အဖြစ်ပါဝင်စေသော ပါတီတစ်ခု” ဖြစ်သည်ဟု အခြေခံအားဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုကြသည် (Chandra, ၂၀၀၅, စာ ၂၃၆)။

ဤအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်အရ တိုင်းရင်းသားပါတီများတွင် အစုအဖွဲ့တစ်ခုထက် ပိုမိုပါဝင် နိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့ ရပ်တည်ကာကွယ်မည့် အကျိုးစီးပွားများကို ကိုယ်စားပြုမှုသည် အစုအဖွဲ့ အချို့အတွက်သာ သီးသန့်ဖြစ်နေ သည့် သဘောသဘာဝအရ တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် “အမြဲတစေ ပြတ်ပြတ်သားသားဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ ဖြစ်စေ အစုအဖွဲ့အချို့ကို ဖယ်ကြည့်ထားကြသည်” (Chandra, ၂၀၁၁, စာ ၁၅၅)။ တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှု လက္ခဏာ များကို ကိုးကားအသုံးပြုရာတွင် ဤ “ဖယ်ချန်ခြင်း” သို့မဟုတ် “သီးသန့်ဖြစ်ခြင်း” သည် အစုအဖွဲ့တစ်ခုထက် ပိုမိုကိုယ်စားပြုသော တိုင်းရင်းသားပါတီများနှင့် အားလုံးသက်ဆိုင်ပါဝင်စေသော လူမျိုးပေါင်းစုံ ပါတီများ အကြား ခြားနားစေသည့်အချက်ဖြစ်သည်(Chandra, ၂၀၁၁)။

ယနေ့ခေတ်တွင် ကနေဒါ၊ စပိန်၊ တောင်အာဖရိက၊ အိန္ဒိယ စသည်ဖြင့် ကမ္ဘာတစ်လွှားတွင် တိုင်းရင်းသားပါတီ များ စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးနေကြသည်။ သို့သော်လည်း အနည်းနှင့်အများဆိုသလို တိုင်းရင်းသားစုံလင်ကွဲပြားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွင်းတွင် ဒီမိုကရေစီတည်ငြိမ်ရေးအပေါ် တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ သက်ရောက်မှုမှာမူ ယနေ့တိုင် စာပေများတွင် အငြင်းပွားဖွယ်ခေါင်းစဉ်တစ်ခု ဖြစ်နေဆဲပင်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား ပါတီများ၏ ဖယ်ချန်ထားတတ်သည့် သဘောသဘာဝကို တစ်ခါတစ်ရံတွင် စိုးရိမ်ပူပန်ဖွယ်ကိစ္စတစ်ခုအဖြစ် ယူဆကြသည်။ အကြောင်းမှာ တိုင်းရင်းသားပါတီနိုင်ငံရေးကို မြှင့်တင်ခြင်းသည် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာလူနည်းစု တစ်ခုကို ဖယ်ကြည့်ခြင်း သို့သက်ရောက်စေနိုင်ပြီး လူနည်းစုများကို “ဤလွှမ်းမိုးမှုကို တန်ပြန်ရန်အတွက် ဒီမိုကရေစီ နည်းလမ်းမကျသော သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်သောနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုရန်” တိုက်တွန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်လာ နိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်(Ishiyama, ၂၀၀၉, စာ ၅၈)။

ထို့အပြင် အထူးသဖြင့် ဒီမိုကရက်တစ်အင်စတီကျူးရှင်းများ နုနယ်သေးသည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ အသစ်များတွင် လူမျိုးကွဲပြားမှုများကို နိုင်ငံရေးဇာတ်သွင်း ထားမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ယူဆကြသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ဒီမိုကရေစီအတွက် အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု ရှုမြင်ကြသည် (Chandra, ၂၀၀၅; Ishiyama, ၂၀၀၉)။ တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် စနစ်ကို ရောဂါဘယကူးစက်သကဲ့သို့ ဖြစ်စေသဖြင့် လူမျိုးပေါ်အခြေခံကာ နိုင်ငံရေး ထောက်ခံမှု အပြိုင်အဆိုင်ရယူခြင်း (ethnic outbidding) သီအိုရီအရ လူမျိုး ကွဲပြားမှုများကို နိုင်ငံရေးဇာတ်သွင်းခြင်းသည် ပြိုင်ဆိုင်မှုပါရှိသည့်နိုင်ငံရေးကို အလုံးစုံ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်စေနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်(Chandra, ၂၀၀၅)။

ယင်းကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားပါတီများကို တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခများ၊ အကြမ်းဖက်မှု များနှင့် တွဲဖက်ချိတ်ဆက်ခြင်းသည် ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်ထက် ကျော်လွန် သက်ရောက်သည်။ အကြောင်းမှာ နိုင်ငံများစွာတို့သည် ၎င်းတို့၏ နယ်နိမိတ် အတွင်း တိုင်းရင်းသားပါတီများကို ပိတ်ပင်တားမြစ်ရာတွင် ထိုအကြောင်းပြ ချက်ကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ဘူဂေးရီးယား၊ တူရကီ၊ အာဖကန်နစ္စတန်၊ အီရတ်နှင့် ဆာဟာရကန္တာရတောင်ပိုင်းရှိ နိုင်ငံ နှစ်ဆယ်ကျော်တို့တွင် “နိုင်ငံရေး ကို လူမျိုးရေးအသွင်ဖြင့်လုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့် ထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ထိန်းသိမ်းရန်” သို့မဟုတ် “လူမျိုးရေးပဋိပက္ခများ ကို ဖြေရှင်းရန်မူဝါဒတစ်ခု” အဖြစ် လူမျိုးစုပါတီများ တည်ထောင်မှုကို ပိတ်ပင် တားမြစ်ကြသည် (Ishiyama, ၂၀၀၉, စာ ၅၆)။

တိုင်းရင်းသားပါတီများပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် ပဋိပက္ခများပိုမိုများပြားလာ စေသည်ဟူသော အယူအဆနှင့်ဆန့်ကျင်ကာ အချို့သော ပညာရှင်များက တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် ရှိလက်စဖြစ်သော ကွဲပြားခြားနားမှုများ၏ ရောင်ပြန်ဟပ်မှုသာဖြစ်ကာ အမှန်တကယ်အားဖြင့် ၎င်းတို့သည် ဒီမိုကရေစီ အတွက် အပြုသဘောဆောင်သော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်သည်ဟု ဆိုကြသည် (Stroschein, ၂၀၀၁, in Ishiyama, ၂၀၀၉)။ Ishiyama (၂၀၀၉) သည် ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံသစ် ၈၂ နိုင်ငံနှင့် တိုင်းရင်းသား/လူမျိုးအုပ်စုပေါင်း ၂၁၃ စုကို လေ့လာခဲ့ ရာတွင် နိုင်ငံရေးကို လူမျိုးရေးအသွင်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် လူမျိုးရေးပဋိပက္ခ များအကြား ခိုင်လုံသော အဆက်အစပ် အထောက်အထားကိုလည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသားပါတီများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းနှင့် လူ့အသိုင်းအဝိုင်းများအကြားရှိ ပဋိပက္ခအတိုင်းအတာတို့ ဆက်စပ်ပုံကိုလည်းကောင်း တွေ့ရှိခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

ထို့အပြင် နိုင်ငံရေးတွင်ဖယ်ကြည့်ခံခဲ့ရသည့် သမိုင်းကြောင်းရှိခဲ့သော တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်များကို နိုင်ငံရေးပါတီများမှ တဆင့် ပိုမိုတရားဝင်သော ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် ပုံစံဖြင့် လုပ်ဆောင်လာနိုင် ကြမည်ဟု ဆိုသည် (Ishiyama, ၂၀၀၉)။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် ပဋိပက္ခလွန်

“ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီဆိုသည် မှာ “အခြားသူများကို ဖယ်ထုတ်ကာ တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့တို့၏ အကျိုး စီးပွားများကို ရပ်တည်ကာကွယ်သူ အဖြစ် မဲဆန္ဒရှင်များကို ဆွဲဆောင် နိုင်ကာ စည်းရုံးရေးဗဟုတရားတွင် ယင်း ဆွဲဆောင်မှုကို ဗဟိုချက်အဖြစ်ပါဝင် စေသော ပါတီတစ်ခု” ဖြစ်သည်ဟု အခြေခံအားဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို ကြသည်။

(Chandra, ၂၀၀၅, စာ ၂၃၆)

ကာလတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများအဖြစ်သို့ အသွင်ပြောင်းလာခဲ့သော တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားပြုမှု ရရှိပါဝင်လာသည့်အခါတွင် နိုင်ငံများ၏ ရေရှည် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်တံ့သည့်ကာလကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေကြောင်းတွေ့ရှိရသည် (Marshall & Ishiyama, ၂၀၁၆)။ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများအနေဖြင့် တော်လှန်ရေးမှ ပါတီ နိုင်ငံရေးသို့ ကူးပြောင်းခြင်းကို ကြိုဆိုအားပေးသင့်သည်။ အကြောင်းမှာ တော်လှန်ရေးအုပ်စုများကို နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လာစေခြင်းဖြင့် “ပြည်တွင်းစစ်နှင့် ပဋိပက္ခ အခွန်ရှည်စေမည့် အလားအလာများကို လျော့ပါးစေနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်” (Marshall & Ishiyama, ၂၀၁၆, စာ ၁၀၃၆)။

တိုင်းရင်းသားပါတီများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆက်လက်အငြင်းပွားမှုများ ရှိနေမည် ဖြစ်သော်လည်း တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ သီးသန့်ဖြစ်သည့် သဘော သဘာဝကြောင့်ပင် ကိုယ်စားပြု ဒီမိုကရေစီစနစ်များအတွင်း လူနည်းစုများ ပါဝင်စေရေးအတွက် ထိရောက်သည့်နည်းလမ်းအဖြစ် စွမ်းဆောင်နိုင်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် အရေးကြီးသည်။ မျက်မှောက်ခေတ် ဒီမိုကရေစီတန်ဖိုးများ တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံထားကြသည့်အတိုင်းပင် “အများစုသဘော ထားကို အလေးထားခြင်းနှင့် လူနည်းစုကို ထည့်သွင်းပါဝင်စေခြင်းတို့ကို ပေါင်းစပ်မှုဖြင့် လူနည်းစုအခွင့်အရေးများကို အကောင်းဆုံးကာကွယ် လုပ်ဆောင် နိုင်မည်ဖြစ်သည်” (Reynolds, ၂၀၀၆, စာ ၃)။

စုံလင်ကွဲပြားသော နိုင်ငံရေးပါတီများကို လက်ခံခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် မတူညီသော အသိုင်းအဝိုင်းများ၊ အစုအဖွဲ့များကို ကောင်းမွန်စွာ နေရာပေးနိုင် မည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးသည် အင်အားနှင့် အာဏာအတွက် ကိရိယာတစ်ခုဖြစ်ရုံ သာမက ညှိနှိုင်းခြင်း၊ ဖြန့်ဖြူးခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းရေးအတွက် ကိရိယာတစ်ခုလည်းဖြစ်ပေရာ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခဆိုင်ရာကိစ္စများကို ကိုင်တွယ်အားထုတ်မှုများကို တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများမှ တဆင့်လုပ်ဆောင်လျှင် ထိရောက်ကာ အောင်မြင်နိုင်သည်။

“ နိုင်ငံရေးသည် အင်အားနှင့် အာဏာ အတွက် ကိရိယာတစ်ခုဖြစ်ရုံသာ မက ညှိနှိုင်းခြင်း၊ ဖြန့်ဖြူးခြင်းတို့မှ တဆင့် ပဋိပက္ခများကို ဖြေရှင်းရေး အတွက် ကိရိယာတစ်ခုလည်းဖြစ်ပေ ရာ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု ကိုယ်စား ပြုမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခ ဆိုင်ရာကိစ္စများကို ကိုင်တွယ် အားထုတ်မှုများကို တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများမှတဆင့် လုပ်ဆောင်လျှင် ထိရောက်ကာ အောင်မြင်နိုင်သည်။

၂.၁။ လူမျိုး / တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှုကို မဲဆွယ်ဗျူဟာအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း

မဲဆွယ်ဗျူဟာသည် “လူ့ဘောင်အတွင်း လိုလားသောအပြောင်းအလဲများ လုပ် ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် မူဝါဒများပြဋ္ဌာန်းနိုင်ရန် လိုအပ်သောအာဏာနှင့် ဩဇာ ကို စုစည်းနိုင်ရန် မဲဆွယ်ပွဲများတွင် ရလဒ်ကောင်းများရရှိရေး” ရည်မှန်းချက်ပါရှိ သည့် နိုင်ငံရေးဗျူဟာ အသွင်တစ်မျိုးဖြစ်သည် (Schroder, ၂၀၀၀/၂၀၁၇, စာ ၁၅)။ မဲဆွယ်ဗျူဟာတွင် နှိုးဆော်ခြင်း (ပင်မထောက်ခံသူများအကြားတွင် မဲရုံသို့ သွားရောက်မဲပေးမှု မြှင့်မားလာစေရန် လုပ်ဆောင်ခြင်း) နှင့် ဆွဲဆောင်ခြင်း (မည် သူ့ကို မဲပေးရမည် တိတိကျကျမဆုံးဖြတ်ရသေးသော မဲဆန္ဒရှင်များကို မိမိဘက် သို့ပါလာစေရန်ဆောင်ရွက်ခြင်း) တို့ပါဝင်သည် (Horowitz, ၂၀၁၅, စာ ၃၂၅)။

အခြားနိုင်ငံရေးပါတီများကဲ့သို့ပင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည်လည်း ထူထောင်ပြီးသည့်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ရွေးချယ်ခံရရန် အတွက် မဲဆွယ်ဗျူဟာများ ကျင့်သုံးကာ မဲဆန္ဒရှင်များကို စည်းရုံးလှုပ်ရှားရန် တာဝန်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် အခြား

ပါတီများနှင့် ကွဲပြားသည်မှာ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ၎င်းတို့၏ နှိုးဆော်မှုများ သည် “လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးကို နှိုးဆော်ခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ ၎င်းတို့ ရည်ရွယ်သော တိုင်းရင်းသားအုပ်စု(များ)ကိုသာ နှိုးဆော်ခြင်းဖြစ်သည်ကို သဘောပေါက်ရန်လို သည်” (Strijbis & Kotnarowski, ၂၀၁၃, စာ ၄၅၈)။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစွာပါဝင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင် “လူမျိုး” ဟု သည့် အရာက မဲပေးမည့်ပုံစံများအပေါ် ခန့်မှန်းတွက်ချက်ရာတွင် အရေးပါကြောင်း စာပေများတွင်တွေ့ရသည် (Hoffman & Long, ၂၀၁၃; Huber & Suryanarayan, ၂၀၁၆)။ ပြည်သူများအနေဖြင့် မည်သို့ဆုံးဖြတ်ရွေးချယ်ကာ မဲပေးသည်၊ နိုင်ငံရေး ပါတီများသည် မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုပြုရာတွင် အဘယ် ကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အခြေခံကာ မဲဆွယ်ကြသည်ဆိုသည့် အခြေခံအကြောင်းရင်းများ ရှိပါသည်။ Hoffman and Long (၂၀၁၃) တို့၏ အဆိုအရ “ဖြစ်တည်မှုကို တိုက်တွန်း အခြေခိုင်စေ ခြင်းနှင့် မြှောက်စားအားပေးမှု သို့မဟုတ် မူဝါဒအရ ဦးစားပေးမှုများကို မျှော်လင့် ခြင်း” တို့သည် “တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှုနှင့် မဲပေးသည့် အမှုအကျင့်များအကြား ဆက် စပ်ပေးနိုင်သည့် လမ်းကြောင်းကျယ်နှစ်ခု စာ ၁၂၉” ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ပထမဦးစွာ ဒေသ၊ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ ဘာသာစကား၊ မိသားစု၊ လူမျိုးစု၊ မျိုးရိုးဆင်းသက်မှုစသည်ဖြင့် ဝိသေသလက္ခဏာများတူညီသည့် တိုင်းရင်းသားအစု အဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့ အုပ်စုတွင်းတွင်ပင် ပိုမိုမျက်နှာသာပေးမှု - မိမိတို့ အစု အဖွဲ့ တွင်းမှသူများကို အစုအဖွဲ့ပြင်ပမှသူများထက် ပိုမိုဦးစားပေးခြင်း - ရှိကြပြီး ယင်း အလေ့အထကို မဲပေးသည့်နေရာတွင်ပါ အသုံးပြုကြသည် (Hoffman & Long, ၂၀၁၃)။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ယင်းကဲ့သို့ မိမိအစုအဖွဲ့အလိုက် တွယ်တာမှုကို အသုံးပြုကာ ပိုမိုအားကောင်းစေလျက် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေး မဲဆွယ်မှုများ ကို လုပ်ဆောင်ကြသည်။ အစုအဖွဲ့တွင်း သစ္စာရှိမှုကို သေချာစေသည့် နည်းလမ်း တစ်ခုမှာ မိမိတို့ အစုအဖွဲ့ပြင်ပမှသူများကို မကောင်းမြင်စေရန် ဖြစ်သည်။ ၎င်း သည် “လူမျိုးပေါ်အခြေခံကာ ကြောက်ရွံ့မှု၊ ပူပန်မှု၊ ရန်လိုမှု” စသည်တို့ကို ပေါ်ပေါက်စေပြီး မဲဆန္ဒရှင်များကို “မိမိတို့၏ ယူဆချက်အရ အပျက်သဘော ဆောင်သည့် အစိုးရအုပ်ချုပ်မှုမျိုးကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန်အတွက် လူမျိုးတူရာများကို သာ ရွေးချယ်ရန်” ဖိအားပေးတတ်သည် (Hoffman & Long, ၂၀၁၃, စာ ၁၂၉)။

မဲဆန္ဒရှင်များသည် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် လူမျိုးတူရာများကိုသာ ရွေးချယ်နိုင် သည့် အခြားအကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ “မိမိတို့အပေါ် ပြန်လည်ကြည့်ရှု စောင့်ရှောက်မှု သို့မဟုတ် မိမိတို့အစုအဖွဲ့ အတွက် ကောင်းကျိုးများ ရရှိရန်” ဖြစ်သည် (Hoffman & Long, ၂၀၁၃, စာ ၁၂၉)။ Hoffman and Long (၂၀၁၃) နှင့် Chandra (၂၀၀၃) တို့၏ အဆိုအရ ကျေးဇူးခံကျေးဇူးစားစနစ် (Clientelism) သည် အိန္ဒိယနှင့် ဂါနာကဲ့သို့ လူမျိုးပေါင်းစုံရှိသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများတွင် လူမျိုးစုပါတီ များ အများဆုံးအသုံးပြုသည့် ဗျူဟာဖြစ်သည်။ “Clientelism” ကို အစောင့် ရှောက်ခံလိုသူများက စောင့်ရှောက်နိုင်သူထံသို့ နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် ငွေကြေး အထောက်အပံ့များ (မဲများ) ပေးကာ အပြန်အလှန်အားဖြင့် အထူးအခွင့်အရေး အချို့ကို ရယူသည့် နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် လူမှုရေးစနစ်တစ်ခုဟု Merriam Webster Dictionary က အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည် (ရက်စွဲဖော်ပြမထား)။

ကျေးဇူးခံကျေးဇူးစားတွင်ကျယ်သည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် “ငွေကြေးသည် ဆန္ဒမဲ၊ ဖောက်သည်များမှာ မဲဆန္ဒရှင်များဖြစ်ကြကာ (Chandra, ၂၀၀၃, စာ ၅၆) မဲဆန္ဒ နယ်များနှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ယင်းဖြစ်စဉ်ကို မိမိတို့အတွက် အကျိုးရှိအောင် အသုံးပြုကြသည်။ တိုင်းရင်းသားပါတီများအတွက်မူ “လူမျိုး” ဟု သည့်အရာသည် ပစ်မှတ်သတ်မှတ်ရန် လွယ်ကူစေကာ မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းရန်

“ကျေးဇူးခံကျေးဇူးစားတွင်ကျယ် သည့် ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် “ငွေကြေးသည် ဆန္ဒမဲ၊ ဖောက်သည် များမှာ မဲဆန္ဒရှင်များဖြစ်ကြကာ မဲဆန္ဒနယ်များနှင့် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ယင်းဖြစ်စဉ် ကို မိမိတို့အတွက်အကျိုးရှိအောင် အသုံးပြုကြသည်။ (Chandra, ၂၀၀၃, စာ ၅၆)

အတွက်လည်း ပိုမိုထိရောက်စေသည်။ တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များ အတွက်မူ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများက ပြန်ပေးသည့် ကတိကဝတ်များမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ရွေးကောက်ခံပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ အဘယ်အရာကို မျှော်လင့်ရမည် - ဆိုလိုသည်မှာ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ခံနိုင်ငံရေး နေရာရပြီးနောက် မည်သို့ ပြုမူလုပ်ဆောင်မည် - ဆိုသည်ကို သိနိုင် သည် (Chandra, ၂၀၀၃; Hoffman & Long, ၂၀၁၃; Horowitz, ၂၀၁၅)။

အကျိုးဆက်အားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲမြင်ကွင်းအတွင်းသို့ “လူမျိုး” ဟူသည့်အရာ ဝင်ရောက်လာသည့်အခါ တိုင်းရင်းသားပါတီနှင့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများအကြား တွင် သစ္စာရှိမှုသည် အပြန်အလှန်ဖြစ်လာသည်။ အကြောင်းမှာ ပါတီအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များတွင် ထူထောင်ရန်ကြိုးပမ်းသည့် အာဏာအရင်းအမြစ် သည် ယင်းတိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များ၏ အကျိုးကျေးဇူးအတွက် ပါတီဘက်မှ အားထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက် မက်လုံးဖြစ်စေကာ အဆိုပါ အကျိုးကျေးဇူးများသည် တိုင်းရင်းသားပါတီများကို တဖန်ပြန်လည်ကာ မဲပေးရန်အတွက် အားဖြစ်စေသည် (Chandra, ၂၀၀၃)။ ယင်းအပြန်အလှန် သစ္စာရှိမှုကြောင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း များနှင့် ပါတီများအနေဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်များကို အတွေးအခေါ်အယူအဆ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့အတွက် ပြင်ဆင်ထားသည့် မူဝါဒအစီအစဉ် တစ်စုံတစ်ရာမပါဘဲ အောင် အောင်မြင်မြင် ဆွဲဆောင်နိုင်စေသည် (Chandra, ၂၀၀၃; Huber & Suryanarayan, ၂၀၁၆)။

“ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများ သည် မူဝါဒများမပါရှိဘဲ လူမျိုး ဆိုင်ရာ ဆွဲဆောင်မှုသက်သက်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရနိုင်ရန် မလုံလောက်တော့ကြောင်း ကမ္ဘာ တစ်ဝန်းမှ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများ၏ ဥပမာများက ပြသ နေသည်။ အကြောင်းမှာ မဲဆန္ဒရှင် များသည် လူမျိုးဆိုင်ရာ ဆွဲဆောင် မှုထက် ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များကို ပိုမို အာရုံစိုက် အလေးထားလာကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

၂.၂။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်ဗျူဟာများ ဆင့်ကဲပြောင်းလဲလာခြင်း

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် အများအားဖြင့် ၎င်းတို့ ကိုယ်စားပြုသည့် တိုင်းရင်းသား အစုအဖွဲ့များကို မိမိတို့ကို ထောက်ခံမည့် ပင်မမဲဆန္ဒရှင်များအဖြစ် အားထားကြသည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့ပစ်မှတ် ထားသည့် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များအတွက် နိုင်ငံရေး မဲဆွယ်မှုများကို မည်သို့ ပုံဖော်လုပ်ဆောင်မည်မှာ ယင်းပါတီများကို ထူထောင်ခဲ့သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ သမိုင်းနောက်ခံများအပေါ် များစွာမှီတည်သည်။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်ဗျူဟာများသည် ၎င်းတို့၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ၊ အခြေခံမူများနှင့် စွမ်းရည်တို့အပေါ်မူတည်ကာ ကွဲပြားကြသည်။ အခြေအနေ များက မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် မူဝါဒများမပါရှိဘဲ လူမျိုးဆိုင်ရာ ဆွဲဆောင်မှုသက်သက်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရနိုင်ရန် မလုံလောက်တော့ကြောင်း ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများ၏ ဥပမာများက ပြသနေသည်။ အကြောင်းမှာ မဲဆန္ဒရှင်များသည် လူမျိုးဆိုင်ရာ ဆွဲဆောင်မှုထက် ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝအပေါ်သက်ရောက်မှုရှိသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များကို ပိုမို အာရုံစိုက် အလေးထားလာကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် လူမျိုးအလိုက် မဲပေးခြင်းနှင့် လူမျိုးအခြေခံ မဲဆွယ်မှုများ တွင်ကျယ်စွာပြုလုပ်နေကြဆဲဖြစ်သော်လည်း မဲဆွယ်မှုများအတွင်း တွင် မိမိတို့ပစ်မှတ်ထားသည့် အစုအဖွဲ့များအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးမူဝါဒများကို တိတိကျကျချမှတ်ထားပြီးမှသာ လူမျိုးကို အခြေခံကာဆွဲဆောင်မှုသည် အလုပ်ဖြစ်ကြောင်း လူမျိုးစုအခြေခံပါတီများက သိမြင် လာကြသည် (Huber & Suryanarayan, ၂၀၁၃)။ အကယ်၍ လူမျိုးစုအခြေခံသည့် ပါတီတစ်ခုက ကိုယ်စားပြုသည့်လူမျိုးစုတွင် ဝင်ငွေနည်းပါးသူများ၊ လူမှုစီးပွား

အခြေအနေနိမ့်ပါးသူများပါဝင်နေလျှင် အခွန်ကောက်ရန်နှင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝသူ များ အကျိုးရှိစေမည့် ပြန်လည်ဖြန့်ဝေရေးမူဝါဒများကို တိုက်တွန်းပြောဆိုခြင်းသည် မိမိပစ်မှတ်ထားသည့် အစုအဖွဲ့များထံမှ ဆန္ဒမဲ များကို ဆုံးရှုံးစေနိုင်သည်။

အမှန်တကယ်အားဖြင့် အိန္ဒိယရှိ မဲဆန္ဒရှင်များ၏ မဲပေးသည့် အမှုအကျင့်ကို လွှမ်းမိုး သက်ရောက်နိုင်သည်မှာ “လူမျိုး” မဟုတ်ဘဲ လူမှုစီးပွားအခြေအနေများကွာဟမှုသာဖြစ်သည်။ ယင်းအခြေအနေမှန်ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရန်အတွက် လူမျိုးတူသူများထံမှ သစ္စာရှိမှုကိုသာ အားကိုးအားထားပြုခြင်းသည် လူမျိုးစုအခြေခံနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် ဆိုးကျိုးကိုသာဖြစ်စေနိုင်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ၎င်းတို့၏ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းကို ထိန်းသိမ်းထားရန်အတွက် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ လူမျိုးစုအခြေခံနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်ဗဟုပညာများတွင် မူဝါဒများ ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်လာကြသည်။ လူမျိုးစုအခြေခံ နိုင်ငံရေးပါတီများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်ဗဟုပညာတွင် မူဝါဒဆိုင်ရာများကို ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်ရန် ပိုမိုလိုအပ်လာခြင်းသည် အိန္ဒိယတစ်နိုင်ငံတည်းတွင်သာ မဟုတ်ပေ။ လူမျိုးစုများစွာရှိသည့် အာဖရိကနိုင်ငံများမှ နိုင်ငံရေးပါတီများကို ဆန်းစစ်ကြည့်သောအခါ “လူမျိုး” ၏ နိုင်ငံရေးအရ ထင်ရှားအရေးပါမှုမှာ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း တွင် မှေးမှိန်လာခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း Elischer (၂၀၁၃) ကဆိုသည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဂါနာနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲရုံအထွက်ကောက်ယူခဲ့သော စစ်တမ်းရလဒ်များအရ “အချို့သော မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် လူမျိုးသည် အရေးပါသော်လည်း မဲပေးရန် မဲပေးရန်အတွက်မှာမူ ပါတီများအပေါ်ရှိသည့် အမြင်များနှင့် အကဲဖြတ်ချက်များက ပိုမိုအရေးပါသည်။ မဲဆန္ဒရှင်များက သက်ဆိုင်ရာ ပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအပေါ်ထားရှိသည့် ယုံကြည်မှုသည် ၎င်းတို့ မည်သည့်လူမျိုးဖြစ်သည်နှင့် မဆိုင်” ဟု (Hoffman & Long, ၂၀၁၃, စာ ၁၂၇) က ဆိုသည်။

တစ်နည်းဆိုရသော် လူမျိုးပေါင်းစုံပါဝင်သည့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများရှိ တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များသည် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ဦးကို မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် လူမျိုးတူသည် ထက် မူဝါဒဆိုင်ရာ ကတိကဝတ်များကို ဖော်ဆောင်မည့် ယင်းကိုယ်စားလှယ် လောင်း၏ စွမ်းရည်ကို ယုံကြည်မှုဖြင့်သာ ရွေးချယ်ကြသည် (Hoffman & Long, ၂၀၁၆)။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများနှင့် နိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရန် အတွက် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်ဗဟုပညာများတွင် လူမျိုးတူသူအချင်းချင်း မဲပေးရန်ဆွဲဆောင်ရုံမျှသာ လုပ်ဆောင်၍ မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များ၏ မဲပေးသည့်အမှုအကျင့်များပြောင်းလဲလာသည့်အပြင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများ၏ မဲဆွယ်ဗဟုပညာများ ဆင့်ကဲပြောင်းလဲလာခြင်းမှာ ထောက်ခံသူဦးရေနှင့် သစ္စာရှိသည့် မဲဆန္ဒရှင် များ ပထဝီဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်မှုအပိုင်းများတွင် မသေချာမှုများရှိလာသောကြောင့်ဖြစ်သည် (Horowitz, ၂၀၁၅)။ ပုံမှန်အားဖြင့် ပါတီတစ်ခုက ပစ်မှတ်ထားသော အစုအဖွဲ့သည် အရေအတွက်များပြားကာ ဒေသတစ်ခုအတွင်း စုစည်းနေထိုင်ကြပါက ရွေးကောက် ပွဲအနိုင်ရရန်အတွက် ယင်းမဲဆန္ဒရှင်အစုအဖွဲ့ကိုသာ နှိုးဆော်ရန်လိုသည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသားပါတီတစ်ခုက ပစ်မှတ်ထားသောအစုအဖွဲ့သည် အရေအတွက် နည်းပါးကာ နေရာပျံ့နှံ့ နေထိုင်ပါက ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရန် အခွင့်အလမ်းမြင့်မားစေရန်အတွက် ၎င်း၏ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် အခြားအစုအဖွဲ့များကိုပါ ဆွဲဆောင်ရန် လိုအပ်လာသည်။

ထို့အပြင် ပစ်မှတ်ထားသောအစုအဖွဲ့များ ပထဝီဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်ခြင်း၏ သက်ရောက်မှုသည် မဲဆန္ဒ နယ်တစ်ခုလျှင်တစ်ဦးသာရွေးကောက်နိုင်သည့်စနစ် (single-member constituency voting system) ဟု လည်း ခေါ်တွင်သည့် တစ်မဲ သာအနိုင်ရစနစ် (FPTP) ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများတွင် ပိုမိုပြင်းထန်သည်။ လူမျိုး ပေါင်းစုံပါရှိသည့်လူ့အဖွဲ့အစည်းများတွင် ဤရွေးကောက်ပွဲ၏ တစ်မဲသာအနိုင်ရသောဘာသာဝန်သည် အစုအဖွဲ့ များ၏ ကိုယ်စားပြုမှုကို ပုံပျက်စေနိုင်သည်။ အကြောင်းမှာ ဒေသတစ်ခုတွင်း စုစုစည်းစည်းရှိနေသည့် လူနည်းစု တစ်စုသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရနိုင်ပြီး ဒေသများစွာတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်သည့် လူနည်းစုအစုအဖွဲ့များမှာမူ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားပြုခွင့် မရှိဘဲဖြစ်နေနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည် (Reynolds, ၂၀၀၆)။

ဥပမာအားဖြင့် အာဖရိကရှိ တိုင်းရင်းသားပါတီအများစုသည် နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်သည့် လူမျိုးစုငယ် များစွာရှိသည့် အမျိုးအစားတွင် ပါဝင်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် အာဖရိကနိုင်ငံများစွာတွင် လူမျိုးစုများစွာရှိခြင်း၊

ထို့ကြောင့် မဲဝေစုနှင့် မဲထွက်ပေး သည့်သူ့အရေအတွက် ပိုမိုများပြား စေရန် အာဖရိကရှိ ပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်မှုများကို ပုံစံမျိုးစုံ လုပ်ဆောင်လာကြကာ အမာခံ လူမျိုးစုများနှင့် မည်သူ့ကို မဲပေးရ မည်ကိုမဆုံးဖြတ်ရသေးသည့် မဲဆန္ဒရှင်များကို ပစ်မှတ်ထားကာ ဆွဲဆောင်ခြင်းနှင့် နှိုးဆော်ခြင်း နည်းလမ်း နှစ်မျိုးလုံးကို အသုံးပြု ကြသည်။

(Horowitz, ၂၀၁၅)

လူမျိုးအခြေပြုပါတီများသည် ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရန်အတွက် ပါတီနှင့် လူမျိုးတူမဲဆန္ဒရှင်များ အကြား အပြန် အလှန်သစ္စာရှိ ထောက်ခံမှုတစ်ခုတည်းအပေါ် မှီခို ၍ မရနိုင်တော့သည့် လက်တွေ့ အခြေအနေပင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်း သားမဲဆန္ဒရှင်များအတွက် လူမျိုး သည် အရေးပါဆဲပင်ဖြစ် သော်လည်း နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်မှုများတွင် ၎င်းတို့သတိထား ကြည့်ရှုလာကြသည်မှာ ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အခြားလူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ အခြေ အနေများအပေါ် ကောင်းကျိုး သက်ရောက်စေမည့် မူဝါဒများ ဖြစ်သည်။

ယင်းလူမျိုးများအလိုက် ဖွဲ့စည်းထူထောင်ထားသည့် ပါတီများရှိခြင်းတို့ကြောင့် လူမျိုးအုပ်စုတစ်စုတည်းအုပ်စိုးရန်မှာ လက်တွေ့တွင် မဖြစ်နိုင်သလောက်ဟု ဆို ရမည်။ ယင်းလက်တွေ့အခြေအနေကို အသိအမှတ်ပြုကာ အာဖရိကရှိ လူမျိုးစု အခြေပြု ပါတီများသည် ၎င်းတို့အသိုင်းအဝိုင်းပြင်ပရှိအုပ်စုများကိုပါ ဆွဲဆောင် နိုင်ရန် ပိုမိုကြိုးပမ်းလာကြသည် (Elischer, ၂၀၁၃; Hoffman & Long, ၂၀၁၃; Horowitz, ၂၀၁၅)။

ထို့ကြောင့် မဲဝေစုနှင့် မဲထွက်ပေးသည့်သူ့အရေအတွက် ပိုမိုများပြားစေရန် အာဖရိကရှိ ပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်မှုများကို ပုံစံမျိုးစုံလုပ်ဆောင်လာ ကြကာ အမာခံလူမျိုးစုများ နှင့် မည်သူ့ကို မဲပေးရမည်ကိုမဆုံးဖြတ်ရသေးသည့် မဲဆန္ဒရှင်များကို ပစ်မှတ်ထားကာ ဆွဲဆောင်ခြင်း နှင့် နှိုးဆော်ခြင်းနည်းလမ်း နှစ်မျိုးလုံးကို အသုံးပြုကြသည် (Horowitz, ၂၀၁၅)။ အမာခံမဲဆန္ဒရှင်များရှိရန် လူမျိုးစုအခြေပြုပါတီများသည် ၎င်းတို့ ပစ်မှတ်ထားသည့် လူမျိုးစုပြင်ပသို့ ချဲ့ထွင်လာခြင်း၏ ဥပမာပြစရာ အာဖရိကရှိနိုင်ငံတစ်ခုမှာ ကင်ညာဖြစ်သည်။ ကင်ညာရှိ မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် “လူမျိုး” သည် အလွန်အရေးပါပေရာ တိုင်းပြည် တွင်းရှိ နိုင်ငံရေးပါတီအားလုံးသည် လူမျိုးစုပါတီများအဖြစ်သတ်မှတ်ထားကြ သည်။ ကင်ညာတွင် တစ်နိုင်ငံလုံးကို လွှမ်းခြုံကာ လူမျိုးကို အခြေမခံသောပါတီများ ထူထောင်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများမှာ ထပ်တလဲလဲ ကျဆုံးခဲ့သည် (Elischer, ၂၀၁၃)။

သို့သော် ယင်းကဲ့သို့သောပတ်ဝန်းကျင်မှာပင်လျှင် ပါတီများသည် ပိုမိုများပြား ကျယ်ပြန့်သော မဲဆန္ဒရှင်များထံသို့ ရောက်ရှိစေရန် ပိုမို၍ အားလုံးပါဝင်နိုင်သော ချဉ်းကပ်ပုံများကို အသုံးပြုလာကြပြီး လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းပါဝင်သော နိုင်ငံရေး ပါတီများမှာသည် လူမျိုးများစွာပါဝင်သော မဟာမိတ်များ အဖြစ်သို့ ဖြည်းဖြည်းချင်း သေသေချာချာ ကူးပြောင်းမှုများ ရှိလာသည် (Elischer, ၂၀၁၃)။ မူဝါဒအခြေခံ သော ပါတီအစီအစဉ်များ၏ အရေးပါမှုကို ပိုမိုသဘောပေါက်လာကြသော ကင်ညာရှိ လူမျိုးအခြေပြုပါတီများသည် ပြည်သူ့လူထု၏ လိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုအလေးထားလေ့လာ လာကြပြီး သင့်လျော်သည့် သုံးသပ်ချက်များပေါ် အခြေခံကာ မူဝါဒများ ရေးဆွဲလာကြသည် (Elischer, ၂၀၁၃)။

အချုပ်ဆိုရလျှင် အိန္ဒိယနှင့် အာဖရိကနိုင်ငံများစွာတို့မှ လူမျိုးအခြေပြုနိုင်ငံရေး ပါတီများ၏ ဥပမာများမှ တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်မှာ လူမျိုးအခြေပြုပါတီများသည် ရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရရန်အတွက် ပါတီနှင့် လူမျိုးတူမဲဆန္ဒရှင်များအကြား အပြန် အလှန်သစ္စာရှိထောက်ခံမှုတစ်ခုတည်းအပေါ် မှီခို၍ မရနိုင်တော့သည့် လက်တွေ့ အခြေအနေပင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များအတွက် လူမျိုးသည် အရေးပါဆဲပင်ဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်မှုများတွင် ၎င်းတို့ သတိထား ကြည့်ရှုလာကြသည်မှာ ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အခြားလူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ အခြေအနေများအပေါ် ကောင်းကျိုးသက်ရောက်စေ မည့် မူဝါဒများဖြစ်သည်။ မဲဆန္ဒရှင် အရေအတွက် မသေချာခြင်းနှင့် ပစ်မှတ်ထား သည့်အုပ်စု၏ ပထဝီဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်မှု မသေချာခြင်းတို့သည် လူမျိုး အခြေပြုနိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုအတွက် လူမျိုးတူမှုအပေါ် အခြေခံကာ ဆွဲဆောင်မှု တစ်ခုတည်းကို အားပြုရန် ခက်ခဲစေသည်။ ခြုံငုံ၍ဆိုရလျှင်တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ၎င်းတို့ ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၏ ပြောင်းလဲလာသော လိုလားချက်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်မှသာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဆီလျော်စွာ ပါဝင်အနိုင်ရနိုင်မည့် အနေအထားကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။

၃. မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် အာရှတိုက်ရှိ သမိုင်းကြောင်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အစဉ်အလာများဖြင့် ပြည့်စုံသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံနေထိုင်ရာ နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အမျိုးမျိုးသော အစုအဖွဲ့များအကြားတွင် နက်ရှိုင်းစွာအမြစ်တွယ်နေသည့် ကွဲပြားမှုများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှတို့ထံမှ လွတ်လပ်ရေးရခဲ့သည့် အချိန်ကစ၍ အစိုးရအဆက်ဆက်လက်ထက်တွင် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကာလအရှည်ကြာဆုံး ပြည်တွင်းစစ်နှင့် အစဉ်အဆက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားပဋိပက္ခများ ရှိနေသည့် နေရာတစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများသည် ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်များ၊ တိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေးများအတွက် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ ရုန်းကန်လှုပ်ရှားနေခဲ့ကြပြီး တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများအကြား ကွဲပြားနေမှုသည် ယနေ့တိုင်ပြည်၏ နိုင်ငံရေး မြင်ကွင်းတွင် ထင်ရှားသည့်အရာတစ်ခုဖြစ်နေသည် (Kempel, Chan Myae Aung Sun & Aung Tun, ၂၀၁၅)။ တိုင်းပြည်အတွင်းရှိ လူနည်းစုများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများအတွက် ရပ်တည်ကာကွယ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို တောင်းဆိုရန် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များသည် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်အတွင်းသို့ ကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီကပင် ရောက်ရှိနေခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းတွင် ပထမဆုံးသော ခေတ်သစ် နိုင်ငံရေး ပါတီမှာ ကရင်လူထု၏ အသံကို ကိုယ်စားပြုကာ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအခြေအနေများကို မြှင့်တင်ရန်နှင့် ဗမာလူမျိုးများ၏ လွှမ်းမိုးခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည့် ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်း (Karen NATIONAL Association -KNA) (ဒေါက်တာလူ) ဟု ခေါ်တွင်သည့် တိုင်းရင်းသားပါတီတစ်ခု ဖြစ်သည် (Win Tint Tun, ၂၀၁၃)။

KNA မှလွဲ၍ ကျန်နိုင်ငံရေး ပါတီများသည် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး ဗြိတိသျှလက်အောက် ကျရောက်ခဲ့ပြီး ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီအဖြစ် သွတ်သွင်းခံရပြီးသည့်နောက် ၁၉၀၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင်မှ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြသည်။ Win Tint Tun (၂၀၁၃) ၏ အဆိုအရ ၂၀ ရာစုအတွင်းပေါ်ပေါက်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံရှိနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် (၁) ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ (၂) လူတန်းစား (၃) နိုင်ငံရေးဝါဒ (၄) လူမျိုး/ တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှု တို့အနက် တစ်ခုခုကို အခြေခံပြီး ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားဝိသေသ လက္ခဏာ ခြားနားချက်များကို အခြေခံကာ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြသော နိုင်ငံရေး ပါတီများသည် နိုင်ငံအတွင်း လက်ရှိ ရှိနေသော လူမျိုး - ဘာသာစကားဆိုင်ရာ ကွဲပြားခြားနားမှုများကို ယုံမှားဖွယ်မရှိ ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေသည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် လူမျိုးကွဲပြားမှုများ၏ နိုင်ငံရေးအရ ထင်ရှားအရေးပါမှုသည် ဗမာအများစုနေထိုင်သည့် ပြည်မ (Ministerial Burma) နှင့် ဗမာမဟုတ်သည့်တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ အများစုနေထိုင်သည့် တောင်တန်းဒေသများ (Frontier Areas) ဟူ၍ ကိုလိုနီစနစ်၏ ပထဝီဒေသအလိုက် ခွဲခြားအုပ်ချုပ်မှုကြောင့် ဗြိတိသျှ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် တိုင်းရင်းသားဝိသေသ လက္ခဏာများ ပိုမိုခိုင်မာလာခဲ့သည်ကို ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်စေသည် (Siegener, ၂၀၁၉)။ ယင်းအချိန်က တိုင်းရင်းသားပါတီများသည် သက်ဆိုင်ရာတိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုကို မည်သည့်အခါကမျှရပ်တန့်ခြင်းမရှိခဲ့သော်လည်း လွတ်လပ်ရေးအတွက် အားလုံးညီတူညာတူ ကြိုးပမ်းသည့်ကာလတွင် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများအကြား တင်းမာမှုများကို ဘေးဖယ်ထားခဲ့ကြပါသည်။

၁၉၄၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်း အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး၊ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ၌ တိုင်းရင်းသားပါတီများစွာတို့သည် တိုင်းရင်းသား မဟုတ်သည့် အမျိုးသားရေးပါတီများနှင့် ပူးပေါင်းခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ တွင် ရှမ်း၊ ကချင် နှင့် ချင်း တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ညီညွတ်သော တောင်တန်းသားများကွန်ဂရက် (United Hill People's Congress - UHPC) ဟုလည်း ခေါ်တွင်သည့် တောင်တန်းသားများစည်းလုံးညီညွတ်ရေးဦးစီးကောင်စီ (Supreme Council of United Hill Peoples - SCOUHP) ကို ဖွဲ့စည်းကာ နိုင်ငံတစ်ခုတည်းအဖြစ် တစ်ပေါင်း တစ်စည်းတည်း လွတ်လပ်ရေးရယူရန် မြန်မာပြည်မ (Proper Burma/ Ministerial Burma) နှင့်ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ UHPC သည် ဖဆပလ ပါတီ (AFPFL) မှတဆင့် ဗမာပြည်မကို ကိုယ်စား ပြုသည့် “ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်ရေး ချဉ်းကပ်မှုလမ်းစဉ်” ကို လက်ခံ ကာ တောင်တန်းဒေသများကို ကိုယ်စားပြုလျက် ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ပင်လုံစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်” (Siegener, ၂၀၁၉, စာ ၁၀၀)။

သို့သော် အောင်ဆန်း လုပ်ကြံခံရပြီးနောက် ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် တိုင်းပြည်၏ အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာပုံဖော်မှုများကို “ဖက်ဒရယ်မဆန် တစ်သားတည်းဖြစ်စေရေး ချဉ်းကပ်မှုဘက်သို့” ခေါ်ဆောင်သွားကာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် တိုင်းပြည် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးနောက်တွင် ကရင်၊ ကရင်နီ၊ မွန်နှင့် ရခိုင် လူမျိုးစုများမှ တိုင်းရင်းသားအမျိုးသားရေးပါတီ များသည် နိုင်ငံရေးတွင် ဗမာကြီးစိုးမှုအပေါ် ၎င်းတို့၏ မကျေနပ်ချက်များကိုဖော်ပြကာ အစိုးရကို ဆန့်ကျင်ပြီး လက်နက်စွဲကိုင်တော်လှန်ခဲ့ကြသည် (Siegener, ၂၀၁၉)။

အခြားတစ်ဘက်တွင် ပင်လုံစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော ရှမ်း၊ ကချင်နှင့် ချင်း တိုင်းရင်းသားများ သည် “ပင်လုံကတိကို ဖောက်ဖျက်ခံရမှုများ ရှိသည့်တိုင် ၁၉၆၀ ပြည့်လွန် အစောပိုင်းနှစ်များအထိ အစိုးရအပေါ် အများအားဖြင့် သစ္စာရှိခဲ့ကြသည်” (Siegener, ၂၀၁၉, စာ ၁၀၀)။ တိုင်းရင်းသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်များကို ငြင်းပယ်ခံရသည့်အတွက် ဗဟို အစိုးရအပေါ် ယုံကြည်မှုပျက်ပြားခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးနည်း လမ်း ဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများကို ကိုယ်စားပြုရန်မှာ မလုံမလောက်ဖြစ်လာခဲ့ကာ အကျိုးဆက် အားဖြင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ ရပ်တည်ချက်ကို တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ပိုမိုခိုင်မာအောင်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ခက်ခဲကြောင်း သိရှိ လာခဲ့ကြသည်။

စစ်အစိုးရတက်လာခဲ့သည့် ၁၉၆၂ ခုနှစ် အာဏာသိမ်းမှုမတိုင်မီ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ကာလအပိုင်းအခြားအလိုက် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပသည့် ပါလီမန် ဒီမို ကရေစီခေတ် ကာလတိုတစ်ခု ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ၁၉၅၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် ရှိခဲ့သော ဒီမို ကရေစီခေတ်သည် “လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ၊ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ ကိုယ်စားပြု မှုကို ထိခိုက်စေပြီး ဗမာအများစုထံမှ ထောက်ခံမှုဖြင့် အမျိုးသားပါတီကြီးတစ်ခု၏ လွှမ်းမိုးမှု” တို့ဖြင့် ဝိသေသပြုနေခဲ့သည်” (Transnational Institute, ၂၀၁၅a, စာ ၂)။ ယင်း ရွေးကောက်ပွဲများတွင် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီအချို့တို့က ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြသော် လည်း တိုင်းရင်းသား အုပ်စု အများစုမှာ မြေအောက်လှုပ်ရှားမှုများ လုပ်ဆောင်လာကြပြီး လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် အသွင်ပြောင်းသွားခဲ့ကြသည် (Win Tint Tun, ၂၀၁၃)။

တိုင်းရင်းသားပါတီများ အားနည်းလာသောကြောင့် အစိုးရအပေါ် သိသာထင်ရှားသည့် လွှမ်းမိုးမှုပြုရန် မဆိုထားနှင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများသည် လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားပြုမှု မရသလောက် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ အခြေ အနေများကို ပိုမိုဆိုးရွားလာစေသည်မှာ အစိုးရအတွင်းရှိ ဗမာအများစုသည် တိုင်းရင်းသားများနှင့် အပေးအယူအလျှော့အတင်းမပြုရုံသာမက တိုင်းရင်းသားဒေသများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်မှုများ မရှိသလောက် ဖြစ်ခဲ့ သည် (Siegener, ၂၀၁၉)။ အကျိုးဆက်အဖြစ် နိုင်ငံတွင်းရှိ ဗမာနှင့် ဗမာမဟုတ်သော

တိုင်းရင်းသားများအကြား စိတ်ဝမ်းကွဲမှုများနှင့် ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့ခြင်းများ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာ စေခဲ့သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် အာဏာသိမ်းပြီးသည့်နောက်တွင် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ငံရေးသည် ပျောက်ဆုံးသွား ခဲ့ပြီး နိုင်ငံရေးပါတီများသည်လည်း တရားဝင်ရပ်တည်နိုင်ခြင်းမရှိတော့ကာ နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် လက်နက်ကိုင် ဆန့်ကျင်တော်လှန်မှုများ တိုးပွားများပြားလာစေခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ ထူထောင်ခဲ့သည့် တစ်ပါတီ စနစ်တွင်ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသည့် ရွေးကောက်ပွဲများ လည်း ကင်းမဲ့ခဲ့ကာ ပိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း၏ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီသည် ၁၉၈၈ ခုနှစ် တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ဒီမိုကရေစီရရှိရေး ဆန္ဒပြမှုများ မတိုင်မီအထိ အာဏာကို ဆုပ်ကိုင်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့ (SLORC) လက်ထက် ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပါတီစုံရွေးကောက်ပွဲများ ပြန်လည် ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

၁၉၉၀ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သော ပါတီစုစုပေါင်း အရေ အတွက်မှာ ၉၃ ပါတီဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့အနက် ၄၅ ပါတီသည် တိုင်းရင်းသားပါတီများဖြစ်သည်။ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သော ပါတီများအနက် ထက်ဝက်ခန့်သည် တိုင်းရင်းသားပါတီများဖြစ် သည့်အတွက် ယင်းရွေးကောက်ပွဲသည် တိုင်းပြည်၏ တိုင်းရင်းသားစုံလင်ကွဲပြားမှုများကို ထင်ဟပ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြသည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅)။ ဥပဒေပြု လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ရှိ ကိုယ်စားလှယ်နေရာ စုစုပေါင်း၏ ၁၄% ကို ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ ၄၅ ပါတီအနက် ၁၉ ပါတီက အထင်ကြီးလောက်ဖွယ်ရရှိခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ အောင်မြင်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ ၄၂% ဖြစ်ပြီး NLD အနိုင်မရရှိခဲ့သည့် နေရာအားလုံး နီးပါးကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ခဲ့သည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅)။

သို့သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲများတွင် တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ အောင်မြင်မှုသည် ၁၉၅၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် လွှတ်တော်တွင်း၌ ဖဆပလ လွှမ်းမိုးခဲ့သည့်နည်းတူ ၎င်းရွေးကောက်ပွဲ များက အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ၏ လွှမ်းမိုးသည့်အခြေအနေကို ရောက်စေခဲ့ သည့်အချက်ကို မကွယ်ဝှက်နိုင်ပေ။ ရလဒ်များမှာ နယ်စွန့်နယ်ဖျားဒေသများတွင် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပနိုင်ခြင်း မရှိဘဲ ပဋိပက္ခများအကြားတွင် အမျိုးသားပါတီကြီးတစ် ခုက လွှမ်းမိုးခဲ့သည့် ၁၉၅၀ ပြည့်လွန်နှစ်များရှိ ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် အနည်းနှင့်အများဆို သလို ဆင်တူပေသည်။ ထို့အပြင် ရလဒ်များမှာ တိုင်းပြည်၏ တိုင်းရင်းသားစုံလင်ကွဲပြားမှုကို ထင်ဟပ်ကာ မည်မျှပင် ကောင်းမွန်လင့်ကစား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမရှိဘဲ အာဏာ လွှဲပြောင်းခြင်းမပြုနိုင်ဟု SLORC ၏ ကြေညာချက်ကြောင့် ၎င်းရလဒ်များသည် အသိအမှတ် ပြုခံရခြင်း၊ အစိုးရသစ်ဖွဲ့စည်းရာတွင် အခြေခံအဖြစ် အသုံးပြုခံရခြင်းများ မရှိခဲ့ပေ (Trans- national Institute, ၂၀၁၅)။

အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ် ရောက် မှသာ အဆုံးသတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တိုင်းပြည်အတွင်း အပြိုင်အဆိုင် ရွေးကောက်ပွဲများ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်ကျင်းပခဲ့သည်။ သို့သော် ၎င်းအကြိမ်တွင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ နှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ဥပဒေများသည် ဒီမိုကရေစီနည်းမကျဟု ဆိုကာ (NLD နှင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများအပါအဝင်) နိုင်ငံရေးပါတီများစွာတို့က သပိတ် မှောက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းရွေးကောက်ပွဲများသည် ချွတ်ယွင်းချက်များစွာရှိသည်ဟု မှတ်ယူကြသည် (Whelan, ၂၀၁၁)။ ရွေးကောက်ပွဲများကို သပိတ်မှောက်ရာတွင် SLORC က ပါတီအဖြစ်မှ ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ပယ်ဖျက်ခြင်းခံခဲ့ရသည့် ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (UNLD) အဖွဲ့ဝင်ဟောင်း တိုင်းရင်းသားပါတီ ရှစ်ပါတီဖြင့် ၂၀၀၂ ခုနှစ် တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော စည်းလုံးညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမဟာမိတ် (UNA) က လည်း NLD နှင့်အတူ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့သည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅) ။

NLD နှင့် UNA ထောက်ခံသူများ မပါဝင်သည့် အခင်းအကျင်းတွင် တပ်မတော် ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသည့် USDP ပါတီသည် မဲအများစုကို သိမ်းကျုံးယူခဲ့ကာ လွှတ်တော်နေရာစုစုပေါင်း၏ ၇၆.၅% ကို ရရှိခဲ့သည်။ ဤရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားနေသည့် တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်ရာ နယ်စပ်ဒေသများတွင် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ အမျိုးသားပါတီကြီးတစ်ခုကသာ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို ထိန်းချုပ်သွားသည့် ယခင် ရွေးကောက်ပွဲများမှ ပုံစံ ထင်ဟပ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသည်မှာ တိုင်းရင်းသားပါတီအချို့က သပိတ်မှောက်ပြီး အခြားအမျိုးသားပါတီကြီးတစ်ခုက လွှမ်းမိုးမှု ရှိနေသော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြားတိုင်းရင်းသားပါတီများက ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ပြီး ကိုယ်စားလှယ်နေရာများအနိုင်ရရှိခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အတိအကျဆိုရသော် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါတီပေါင်း ၃၇ ပါတီ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ပြီး ၎င်း ပါတီများအနက် ၆၅% သည် တိုင်းရင်းသားပါတီများဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားပါတီ ၂၄ ပါတီအနက် ၁၃ ပါတီသည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာများ ရရှိခဲ့သဖြင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ ယေဘုယျအောင်မြင်မှု နှုန်းမှာ ၅၄% ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၁၈၀ ကို ရရှိခဲ့သဖြင့် နေရာစုစုပေါင်း၏ ၁၈% ကို တိုင်းရင်းသားပါတီများ ရရှိခဲ့သည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅) ။ တိုင်းရင်းသားပါတီများ ရရှိခဲ့သော လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာများသည် ၎င်းတို့ ရရှိခဲ့သော ဆန္ဒမဲများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အချိုးမညီသော်လည်း ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲသမိုင်း တစ်လျှောက်တွင် တိုင်းရင်းသား အစုအဖွဲ့များ ရရှိခဲ့သည့် အကြီးဆုံးအောင်မြင်မှုဟု ဆိုနိုင်ပေမည်။

အမည်အားဖြင့် အရပ်သားအစိုးရဟု ဖြစ်သည့် သမ္မတသိန်းစိန်အစိုးရသက်တမ်း ၅ နှစ်ကြာ ပြီးနောက် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၎င်းရွေးကောက်ပွဲကို ပြည်တွင်းနှင့်ပြည်ပမှ လေ့လာစောင့်ကြည့်သူများက လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတသည်ဟု သတ်မှတ်ကြကာ အောင်မြင်စွာကျင်းပနိုင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများသည် ငြိမ်းချမ်းခဲ့သော်လည်း မဲပေးသည့်နေ့ မတိုင်မီနှင့် မဲပေးသည့်နေ့ နောက်ပိုင်းများတွင် ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်၏ အချို့အစိတ်အပိုင်းများတွင် တပ်မတော်၏ ပြင်းထန်စွာ ထိုးစစ်ဆင်မှုများရှိခဲ့ကာ ပဋိပက္ခများ သိသိသာသာ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅, စာ ၂)။ NLD သည် ပြန်လည် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ပြီး နေရာစုစုပေါင်း၏ ၇၉.၄% ကို ရရှိကာ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့သည်။

“ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားပါတီ ၅၅ ပါတီ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သော်လည်း ပါတီ ၁၀ ပါတီသာ အနိုင်ရရှိခဲ့ကာ ကိုယ်စားလှယ်နေရာစုစုပေါင်း၏ ၁၁% ကိုသာ ရရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ယခင်ကျင်းပခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ အောင်မြင်မှုနှုန်းသည် ၁၈% သာရှိကာ အနိမ့်ဆုံးရလဒ်ဖြစ်ခဲ့သည်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအား နိုင်ငံရေးအရ အရေးဆိုနိုင်ခွင့်များပေးအပ်ကာ ၎င်းတို့ မျှော်မှန်းချက်များကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများပေးလိမ့်မည်ဟု အများက မျှော်လင့်ခဲ့သော်လည်း (Transnational Institute, ၂၀၁၅, စာ ၁), ရလဒ်များမှာ မျှော်လင့်သည်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားပါတီ ၅၅ ပါတီ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သော်လည်း ပါတီ ၁၀ ပါတီသာ အနိုင်ရရှိခဲ့ကာ ကိုယ်စားလှယ်နေရာစုစုပေါင်း၏ ၁၁% ကိုသာ ရရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ယခင်ကျင်းပခဲ့သော ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ အောင်မြင်မှုနှုန်းသည် ၁၈% သာရှိကာ အနိမ့်ဆုံးရလဒ်ဖြစ်ခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အင်အားကြီးကာ အရွယ်အစားကြီးမားသည့် တိုင်းရင်းသားပါတီများ နှင့် အားနည်းသေးငယ်သည့် တိုင်းရင်းသားပါတီများ အကြားတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နေရာရရှိမှုများ မညီမမျှဖြစ်ခဲ့သည်။ ရခိုင် အမျိုးသားပါတီ(ANP) သည် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်း ကိုယ်စားလှယ် ၂၂ နေရာ၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (SNLD) သည် ၁၅ နေရာ ရရှိခဲ့ကာ လွှတ်တော်တွင် တတိယနှင့် စတုတ္ထနေရာအများဆုံးရသည့် ပါတီများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ အခြားတစ်ဘက်တွင် ကရင်နှင့် ကယားကဲ့သို့သော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို ကိုယ်စားပြုသော တိုင်းရင်းသားပါတီငယ်များသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော် (အောက် လွှတ်တော်) သို့မဟုတ် အမျိုးသားလွှတ်တော် (အထက်လွှတ်တော်) တို့တွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ တစ်နေရာမျှ မရရှိခဲ့ကြပေ။

တိုင်းရင်းသားပါတီများ ရွေးကောက်မခံရခြင်းသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ရှိ လွှတ်တော်များတွင် သာမကဘဲ ပြည်နယ်လွှတ်တော် ခုနစ်ခုရှိ ရလဒ်များမှာလည်း အလားတူပင် အားရဖွယ်မရှိခဲ့ပေ။ ရခိုင် ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ် နေရာ ၄၈.၉% ရရှိခဲ့သည့် ANP နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ် နေရာ ၁၇.၆% ရရှိခဲ့သည့် SNLD တို့မှလွဲလျှင် ကျန် တိုင်းရင်းသားပါတီများအနေ ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များတွင် ရရှိခဲ့သည့် အောင်မြင်မှုများမှာ မပြောပလောက်ဘဲ စိတ်ကျေနပ်ဖွယ်မရှိခဲ့ပေ (Transnational Institute, ၂၀၁၅ခ)။

ခြုံငုံ၍ဆိုရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကြောင်းကို ပြန်ပြောင်းကြည့်ရှုပါက တိုင်းရင်း သားနိုင်ငံရေး ပါတီများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် တိုင်းပြည်အတွင်း ရှိနေလက်စ ဖြစ်သည့် ခြားနားမှုများ၊ ကွဲပြားမှုများ၏ ရောင်ပြန်ဟပ်မှုအမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များက တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာမျှော်မှန်းချက်များကို တရားဝင် နည်းလမ်းများဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန် အားမပေးခဲ့သော်လည်း (Siegener, ၂၀၁၉) တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီခရီးလမ်းတွင် အပြုသဘောဆောင်သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေခဲ့သည်ဆိုသည့်အချက်ကိုမူ ငြင်းနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏ သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက်တွင် လွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်မှ စစ် အာဏာရှင် အစိုးရကို ဖယ်ရှားရန်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်အထိ ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်း များက ၎င်းအယူအဆကို ထောက်ခံနေပါသည်။ ၎င်းအချက်သည် တိုင်းရင်းသား ပါတီများ ထူထောင်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်တွင် ၎င်း တို့ပါဝင်နိုင်ခြင်းကို အားပေးသည့် ယခင်ဆွေးနွေးခဲ့သည့်စာတမ်းများ (e.g. Marshall & Ishiyama, ၂၀၁၆) ကို ထင်ဟပ်နေသည်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ အောင်မြင်မှု မြင့် မြင့်မားမား ရလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြသူများအတွက် ၎င်းသည် အံ့အားသင့် ဖွယ်ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် ဤတိုင်းပြည်၏ ရွေးကောက်ပွဲ သမိုင်းကြောင်းကို ပြန် ကြည့်လျှင် ရလဒ်များမှာ တုန်လှုပ်ဖွယ်မရှိပေ။ အကြောင်းမှာ ၎င်းရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်အရ အမျိုးသားပါတီကြီးတစ်ခုကသာ လွှမ်းမိုးထားပြီး တိုင်းရင်းသားပါတီ များအတွက် ကိုယ်စားပြုမှုနေရာ ကျဉ်းမြောင်းခြင်းသည် ယခင်ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များ နှင့် ထပ်တူပုံစံဖြစ်နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

“ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ အောင်မြင်မှုမြင့်မြင့်မားမား ရလိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားကြ သူများအတွက် ၎င်းသည် အံ့အား သင့်ဖွယ်ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် ဤ တိုင်းပြည်၏ ရွေးကောက်ပွဲ သမိုင်း ကြောင်းကို ပြန်ကြည့်လျှင် ရလဒ် များမှာ တုန်လှုပ်ဖွယ်မရှိပေ။ အကြောင်းမှာ ၎င်းရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်အရ အမျိုးသားပါတီကြီးတစ် ခုကသာ လွှမ်းမိုးထားပြီး တိုင်းရင်းသားပါတီများအတွက် ကိုယ်စားပြုမှုနေရာ ကျဉ်းမြောင်း ခြင်းသည် ယခင်ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များနှင့် ထပ်တူပုံစံဖြစ်နေ ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

၂.၁။ ပြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် စိန်ခေါ်မှုများ

၂၀၁၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် တိုင်းရင်းသားပါတီများ ကျေနပ်ဖွယ်ရာ အောင်မြင်မှုမရရှိခဲ့ရသည့် အကြောင်းရင်းများစွာ ရှိပါသည်။ ၎င်းစိန်ခေါ်မှုများအနက် အများစုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းတွင် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းအမြစ်တွယ်နေပြီး ပြောင်းလဲရန် လည်း မလွယ်ကူလှပေ။ အရေးအပါဆုံးအချက်အနေဖြင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအနေဖြင့် အနည်းငယ်မျှသာ အနိုင်ရခဲ့ခြင်းမှာ နိုင်ငံရေးပါတီ များသည် စစ်အာဏာရှင် လက်ထက်တွင် ဆယ်စုနှစ်များစွာ အင်အားချိန့်အောင်လုပ်ခံခဲ့ရ ခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးအခင်းအကျင်းတွင် ဗမာတိုင်းရင်းသားအများစုကသာ လွှမ်းမိုးထားသည့် သမိုင်းကြောင်းအတိုင်း တစ်ကြိမ်ပြန်လည် ဖြစ်ပွားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာရှုထောင့်မှပြောရလျှင် လက်ရှိအခြေခံဥပဒေက အာမခံ ထားသည့် လွှတ်တော်အဆင့်တိုင်းရှိ ၂၅% သော တပ်မတော်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နေရာများ၊ ဆန္ဒမဲနှင့် ကိုယ်စားလှယ်နေရာအချိုးအစားကို ပုံပျက်ကာ ကမောက်ကမဖြစ်စေ သည့် တစ်မဲသာအနိုင်ရ (FPTP) စနစ်တို့သည် ဥပဒေပြု လွှတ်တော်တွင် တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ ကိုယ်စားပြုမှုကို ဆက်လက်၍ အကန့်အသတ်ဖြစ်နေစေကာ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ခက်ခဲနေစေမည်ဖြစ်သည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅၁)။

အချို့သောအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တည်ဆောက်ပုံများဖြစ်သည့် အထက်လွှတ်တော်နှင့် တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီး နေရာများသည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအတွက် ထည့်သွင်း စဉ်းစား လုပ်ဆောင်ပေးမှုများဖြစ်ကာ ၎င်းတို့၏ သမိုင်းဝင်ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများကို အသိ အမှတ်ပြုထားသော်လည်း တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၏ကိုယ်စားပြုမှုကို ၎င်းတည်ဆောက် ပုံများက အာမခံပေးထားချက်မှာ ရှိသည်ဆိုရုံမျှသာဖြစ်သည်။

တိုင်းပြည်၏ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် သမိုင်းပေး ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများ အပြင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အောင်မြင်မှုနှုန်းကို ပြင်းပြင်း ထန် ထန်ထိခိုက်စေခဲ့ပြီး ပါတီများအနေဖြင့် ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းလုံးဝမရှိသော အခြားအတားအဆီး များတွင် ပဋိပက္ခနယ်မြေများ၌ မဲပေးခွင့်များကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဘဲ ပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်း (Transnational Institute, ၂၀၁၅၁) နှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများနှင့် ပါတီများ၏ ငွေကြေးသုံးစွဲမှု အကန့်အသတ်များတွင် မမျှတမှုဖြစ်စေခဲ့သည့် တိုင်းပြည်၏ မဲဆွယ်စည်းရုံးမှု ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်များ လည်းပါဝင်သည် (Pyae Sone, ၂၀၁၈) ။

အခြားတစ်ဘက်တွင် Transnational Institute ၏ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း ၂၀၀၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးခွင့်များကို ပိတ်သိမ်းခဲ့ရာတွင် ကချင်၊ ရှမ်းနှင့် ကရင် ပြည်နယ်များ၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတို့ရှိ မြို့နယ်အစိတ်အပိုင်းအချို့နှင့် မွန်ပြည်နယ်ရှိ ကျေးရွာအုပ်စုတစ်ခုအပြင် ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ် ၇ မြို့နယ်လုံးမှ မဲရုံများကို ပိတ်သိမ်းခဲ့ ကာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် မဲဆန္ဒနယ် ၂၁ ခု ကို ထိခိုက်ခဲ့သည် (စာ ၅)။ ထို့ကြောင့် ကျေးရွာ အုပ်စုပေါင်း ၆၀၀ ခန့်ရှိ မဲဆန္ဒရှင်ပေါင်း တစ်သန်းခန့် မဲပေးခွင့်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်ဟု ခန့်မှန်းကြ သည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅၁, စာ ၅) ။ ယင်းသို့ ထိခိုက်ခံရသောနယ်မြေများသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုနေထိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားနယ်စပ်ဒေသများ ဖြစ်သဖြင့် တိုင်းရင်းသား မဲဆန္ဒရှင်များစွာတို့သာ မဲပေးခွင့် ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်မဟုတ်ဘဲ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ အနေဖြင့်လည်း ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာအုပ်စုများကို ပစ်မှတ်ထားကာ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

အခြားတစ်ဘက်တွင် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များသည် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် သိသိသာသာအရေးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ငွေကြေးအရင်းအမြစ် လုံလုံလောက်လောက်မရှိခြင်းသည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် မဲဆွယ် ကာလတစ်လျှောက်တွင် ထိရောက်သော စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများ လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိ သည့် သဘောပင်ဖြစ်သည်။ မဲဆွယ်စည်းရုံးမှု ဘဏ္ဍာရေး မူဘောင်များသည် နိုင်ငံရေးပါတီငယ်များအတွက် အကာအကွယ်မပေးထားသလောက် ဖြစ်နေသည် ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ယင်းကိစ္စသည် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ အတိအကျဆိုရလျှင် မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုများအတွက် သုံးစွဲရာတွင် ကျပ် ၁၀ သန်းထက်မပိုရဟု ကန့်သတ်ထားသော်လည်း ၎င်းကန့်သတ်ချက်သည် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအပေါ်သာ သက်ရောက်ပြီး နိုင်ငံရေး ပါတီများအပေါ် သက်ရောက်မှုမရှိပေ (Pyae Sone, ၂၀၁၈)။

ယင်း၏ အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်မှုမှာ မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်များအရ ချမ်းသာကြွယ်ဝသော နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ် လောင်းများ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အသာရစေရန် သုံးစွဲချင်သလောက် သုံးစွဲနိုင် စေသည်။ ဤသို့ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ အပေါ်တွင်သာ သက်ရောက်လျက် နိုင်ငံရေးပါတီများအပေါ် သက်ရောက်မှုမရှိသော မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်များသည် တစ်သီးပုဂ္ဂလ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများနှင့် ငွေကြေးအရင်းအမြစ်နည်းပါးသောပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအပေါ် မမျှတမှုများဖြစ်စေသည်ဟု ဆိုကြသည် (Pyae Sone, ၂၀၁၈)။

ထို့အပြင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်က တရားဝင်တောင်းဆိုခြင်းမရှိ လျှင် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေကို ထုတ်ဖော် ပြောဆိုရန် မလိုအပ်ပေ။ ထိုအချက်သည် ချမ်းသာကြွယ်ဝသော နိုင်ငံရေးပါတီ များနှင့် ၎င်းတို့၏ သုံးစွဲမှုများကို မသိကျိုးကျွံပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။ သွယ်ဝိုက် သည့် နည်းလမ်းဖြင့်ပင်ဖြစ်စေ NLD သို့မဟုတ် USDP စသည့် ချမ်းသာသော နိုင်ငံရေးပါတီများကို မျက်နှာသာပေးခြင်းဖြင့် ဤမဲဆွယ်စည်းရုံးမှုဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာရေးမူဘောင်များသည် သေးငယ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးအရ မပြည့်စုံသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည်။

“ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အကန့်အသတ် များသည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအတွက် သိသိသာသာ အရေးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆို သော်ငွေကြေးအရင်းအမြစ် လုံလုံ လောက်လောက်မရှိခြင်းသည် ၎င်းတို့အနေဖြင့် မဲဆွယ်ကာလ တစ်လျှောက်တွင် ထိရောက်သော စည်းရုံးလှုပ်ရှားမှုများ လုပ်နိုင်စွမ်း မရှိသည့် သဘောပင်ဖြစ်သည်။ ”

၄. မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီ များ၏ မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို အကဲဖြတ်ခြင်း

သို့သော်လည်း ယခင်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများကို ရှုံးနိမ့်စေခဲ့သည့် အချက်အလက်များအားလုံးသည် ပါတီများ၏ ထိန်းချုပ်နိုင်မှုအောက်တွင် မရှိသည်တော့ မဟုတ်ပေ။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော စိန်ခေါ်မှုများအတွက် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ များ အနေဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သောအရာ အနည်းငယ်မျှသာရှိသော်လည်း တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လက်ထဲတွင်ရှိသည့် မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို အလေး ထားရန်မှာလည်း မပိုသည့်တိုင် အလားတူ အရေးပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကျင့်သုံးခဲ့သည့် မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို သုံးသပ်ခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းများမှတစ်ဆင့်သာ ၎င်းတို့ကို ပိုမို ကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ရလဒ်အားဖြင့် ယင်းသို့ အဆင့်မြှင့်တင်ထားသော မဲဆွယ်ဗျူဟာများသည် တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များ နှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်များတွင် အနာဂတ် ရွေးကောက်ပွဲများ၌ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ပစ်မှတ်ထားသည့် မဲဆန္ဒနယ်များတွင် အနိုင်ရရွေးကောက်ခံရနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို တိုးတက်စေမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် တွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ကျင့်သုံးခဲ့သည့် မဲဆွယ်လှုပ်ရှားမှုများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ သုံးသပ်ခဲ့ရာ ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပိုမိုအနိုင်ရရန် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအနေ ဖြင့် သင်ခန်းစာယူနိုင်မည့် အရာသုံးခုကို တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁) ဆွဲဆောင်ခြင်းထက် နှိုးဆော်ခြင်းအပေါ် ပိုမိုအာရုံစိုက်ခြင်း (၂) သီးသန့်ခွဲခြားမဲဆွယ်ပုံကို အသုံးပြုခြင်း (၃) မူဝါဒ ပလက်ဖောင်းများ မရှိခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

၄.၁။ ဆွဲဆောင်ခြင်းထက် နှိုးဆော်ခြင်းအပေါ် ပိုမိုအာရုံစိုက်ခြင်း

မည်သည့်မဲဆွယ်ဗျူဟာကိုမျှ မရွေးချယ်မီ နိုင်ငံရေး ပါတီတစ်ခုအနေဖြင့် ပထမဦးစွာ အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ရမည့်အရာမှာ ၎င်း၏ အမာခံထောက်ခံသူများ ပထဝီဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်သည့် ပုံစံဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားဝိသေသလက္ခဏာနှင့် ပတ်သက်၍ အများကပြောဆိုကြသည်မှာ တိုင်းရင်းသားလူ့အဖွဲ့အစည်းများသည် ရွေ့လျား မှုမရှိ၊ တစ်စုတစ်စည်းတည်း နေထိုင်ကြသည် (Clarke, Seng Aung Sein Myint, & Zabra Yu Siwa, ၂၀၁၉) ဟူ၍ဖြစ်ကာ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများသည် အများအားဖြင့် ၎င်း တို့၏ မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို ထိုယုံကြည်မှုအပေါ် အခြေခံကြသည်။ ပထဝီဒေသအလိုက် အမှန်ပင် စုစည်းနေထိုင်နေကြသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများလည်း ရှိကြပြီး ၎င်းအုပ်စုများ ကို ကိုယ်စားပြုသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် FPTP မဲပေးစနစ်အောက်တွင် အများအားဖြင့် အောင်ပွဲခံကြသည်။

Transnational Institute(၂၀၁၉) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကြီးမားဆုံး တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီနှစ်ခုဖြစ်သည့် SNLD နှင့် ANP တို့သည် ၎င်းတို့ အမာခံ မဲဆန္ဒရှင်များ ပထဝီဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်မှုကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းကြကာ ၎င်းတို့ ရရှိသည့် ပြည်သူ့ဆန္ဒမဲရာခိုင်နှုန်းနှင့် ရွေးကောက်ခံရသည့် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ နှိုင်းယှဉ်လျှင် နှစ်ဆခန့်အထိ ရရှိခဲ့ကြသည် (စာ ၁၃)။ ။ ထို့အပြင် သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေများတွင် အောင်မြင်မှုရရှိခဲ့သည် အခြားတိုင်းရင်းသားပါတီများမှာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရနယ်မြေများ အပါအဝင် အချို့ဒေသများတွင် စုစည်းစည်းနေထိုင်နေကြသည့် အရွယ်အစားသေးငယ်သော လူမျိုးအစုအဖွဲ့များကို ကိုယ်စားပြုသည့် ပါတီများဖြစ်ကြသည် (Transnational Institute, ၂၀၁၉b, စာ ၇)။

ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ် (PNO)၊ လီဆူအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီနှင့် ချင်းပြည်နယ်ရှိ ဇိုမီးဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ စသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ်များတွင် ၎င်းတို့ ကိုယ်စားပြုသည့် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များ စုစည်းစည်းနေထိုင်ကြသဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာများ အနိုင်ရရှိခဲ့ကြသည်။

သို့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့တိုင်းသည် ပထဝီဒေသတစ်ခုတည်းတွင် စုစည်း နေထိုင်ကြသည် မဟုတ်ပေ။ တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့တစ်ခုသည် အရွယ်အစားသေးငယ်လျှင် သို့မဟုတ် မဲဆန္ဒနယ်များစွာတို့တွင် ပြန့်နှံ့နေထိုင်လျှင် ၎င်းတိုင်းရင်းသားပါတီအတွက် မဲဆန္ဒရှင်များကို နှိုးဆော်ရန်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင်အနိုင်ရရန် ခက်ခဲစေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားအမည်တွင်သည့် ပြည်နယ်များသည် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ ဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်မှုကို ညွှန်ပြနေသည်ဟု အများကယူဆကြသည်။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် နေထိုင်နှင့်အမျှ ကူးလူးသွားလာပြောင်းရွှေ့နေထိုင်မှုများကြောင့် ယင်းပြည်နယ်အားလုံးတို့တွင် ကွဲပြားခြားနားသော လူမျိုးစုံတို့ နေထိုင်နေကြသည် (Clarke et al., ၂၀၁၉)။

ပြည်နယ်အမည်များ သတ်မှတ်မှုညွှန်ကြားခြင်းခံရသည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကတိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ခုနစ်ခုတို့သည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အလုပ်အကိုင်နှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများအတွက် အစဉ်အလာအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ “ဇာတိမြေ” ဟု မသတ်မှတ်သည့် ပြည်နယ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီးများတွင် လှည့်လည်သွားလာကာ အခြေချနေထိုင်ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ လူဦးရေနှင့်သန်းခေါင်စာရင်း အချက်အလက်များအရ (ပြည်သူ့အင်အားဦးစီးဌာန ၊ ၂၀၁၆) လူဦးရေ၏ ၁၉.၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ အရေအတွက်အားဖြင့် ၉.၄ သန်း (စုစုပေါင်းလူဦးရေ ၅၁.၅ သန်းအနက်မှ) တို့သည် ၎င်းတို့၏ သက်တမ်းတစ်လျှောက် အနည်းဆုံးတစ်ကြိမ် နေရာရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြကြောင်း သိရသည်။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်အများစု၊ အထူးသဖြင့် မြို့ပြများတွင် ဗမာလူဦးရေ သိသာများပြားစွာ နေထိုင်နေကြသည် (Clarke et al., ၂၀၁၉; Transnational Institute, ၂၀၁၅က)။

နယ်မြေဒေသအများတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကာလတွင် နှိုးဆော်ရန် အခက်အခဲကြုံရသည့် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ ဥပမာတစ်ခုမှာ မွန်တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းအစုအဖွဲ့သည် လူဦးရေ ၁.၁ သန်းခန့်ဖြင့် တိုင်းပြည်စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏ ၂% ရှိကာ မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် နေထိုင်ကြသည်။ မွန်ပါတီ နှစ်ခုဖြစ်သည့် မွန်အမျိုးသားပါတီ (MNP) နှင့် မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီပါတီ (AMRDP) တို့သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မဲဆန္ဒနယ်အားလုံး၌ တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့တစ်ခုတည်းကို ပစ်မှတ်ထားခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ၎င်းပါတီနှစ်ခုသည် လွှတ်တော်အဆင့်သုံးဆင့်လုံးတွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ၄ နေရာသာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့အနိုင်ရရှိခဲ့သော မဲဆန္ဒနယ်များမှာ မွန်ပြည်နယ်အတွင်းတွင်သာဖြစ်ကာ မွန်ပြည်နယ်မှလွဲ၍ အခြားပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင်

မိမိအုပ်စုဝင်များ နေရာပျံ့နှံ့နေသည့် အချက်ကို လျှော့တွက်ကာ မိမိ ဇာတိပြည်နယ်အတွင်း နေထိုင်ကြ သော အခြားအစုအဖွဲ့ဝင်များ၏ များပြားသော အရေအတွက်ကို သတိမထားမိကြသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ရန် အခြားအစု အဖွဲ့များကိုပါ ဆွဲဆောင်ရန် အမှန် တကယ်လိုအပ်နေသော်လည်း တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ များသည် အများအားဖြင့် မိမိတို့၏ ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသား အစုအဖွဲ့ကိုသာ နှိုးဆော်ရန် စူးစိုက် လုပ်ဆောင်ကြသည်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ စိတ်ကျေနပ်ဖွယ်အောင်မြင်မှု မရရှိ ခဲ့သည်မှာ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ တွင် မိမိတို့ပစ်မှတ်ထားသော မဲဆန္ဒရှင်အစုအဖွဲ့များ ပထဝီဒေသ အလိုက် စုစည်းနေထိုင်မှုကို ကျန စွာဆန်းစစ်ထားမှုမရှိခြင်းနှင့် မဲကွဲ သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ပေါင်းဆုံသွားခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေမည်။

နေထိုင်ကြသော မွန်တိုင်းရင်းသားပြည်သူများသည် မွန်ပါတီများ ၎င်းတို့နယ်မြေ များတွင် လာရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သော်လည်း မည်သည့်မွန်ပါတီကမျှ ၎င်းတို့ကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

မိမိအုပ်စုဝင်များ နေရာပျံ့နှံ့နေသည့်အချက်ကို လျှော့တွက်ကာ မိမိဇာတိ ပြည်နယ်အတွင်း နေထိုင်ကြသော အခြားအစုအဖွဲ့ဝင်များ၏ များပြားသော အရေအတွက်ကို သတိမထားမိကြသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ရန် အခြားအစုအဖွဲ့ များကိုပါ ဆွဲဆောင်ရန် အမှန်တကယ်လိုအပ်နေသော်လည်း တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများသည် အများအားဖြင့် မိမိတို့၏ ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသား အစုအဖွဲ့ကိုသာ နှိုးဆော်ရန် စူးစိုက်လုပ်ဆောင်ကြသည်။ ပစ်မှတ် ထားသော မဲဆန္ဒရှင်လူဦးရေ အရေအတွက်ကို သေချာဆန်းစစ်ထားခြင်းမရှိ သဖြင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့အနိုင်ရရန် အခွင့်အလမ်းမရှိ သည့် မဲဆန္ဒနယ်များတွင် မဲဆွယ်ခြင်း၊ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းဖြင့် အရင်းအမြစ်များ ဖြုန်းတီးမိတတ်သည်။

ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများစွာတို့သည် ဒေသတစ်ခုတည်းတွင် တူညီသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ထံမှ ဆန္ဒမဲများကို ရရှိရန်အတွက် အချင်းချင်း ပြိုင်ဆိုင်မှုများပြုကြသောအခါ မဲကွဲခြင်း၏ဒဏ်ကို ခံစားရသည်။ အချုပ်ဆိုရ လျှင် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ စိတ်ကျေနပ် ဖွယ်အောင်မြင်မှု မရရှိခဲ့သည်မှာ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီတွင် မိမိတို့ပစ်မှတ်ထား သော မဲဆန္ဒရှင်အစုအဖွဲ့များ ပထဝီဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်မှုကို ကျနစွာ ဆန်းစစ်ထားမှုမရှိခြင်းနှင့် မဲကွဲသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ပေါင်းဆုံသွား ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပေမည်။

၄.၂။ သီးသန့်ခွဲခြားမဲဆွယ်ပုံကို အသုံးပြုခြင်း

နိုင်ငံတစ်ဝန်းတွင် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ ပျံ့နှံ့နေထိုင်နေမှုအပေါ် အဆုံးအဖြတ် မှားယွင်းခြင်းနှင့် ဆက်စပ်ကာ တိုင်းရင်းသားပါတီများစွာတို့အား မဲဆုံးရှုံးစေသည့် အခြားမဲဆွယ်ဗျူဟာတစ်ခုမှာ အားလုံးပါဝင်သည့် ချဉ်းကပ်ပုံအစား သီးသန့် ဆန်သည့် ချဉ်းကပ်ပုံကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေ့တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အတိုင်း ပင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ ဖြစ်တည်မှုကို တိုင်းရင်းသား လူမျိုးဟူသည့် အချက်အပေါ် အခြေခံလိုကြကာ တိုင်းရင်းသားပါတီများကို အမျိုးသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ကွဲပြားစေသည့် လက္ခဏာများအနက် သီးသန့် ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ တစ်ခုတည်းကို ပစ်မှတ်ထားကာ ၎င်းတို့ ၏ အကျိုးစီးပွားများကို ရပ်တည်ကာကွယ်ပါမည်ဟု ကတိကဝတ်ပြုသောအခါ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်မည့် မဲဆန္ဒ နယ်တွင် မိမိတို့ ပစ်မှတ်ထားကာ ဆွဲဆောင်သည့် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့အပြင် အခြားမျိုးကွဲစုံလင်သော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ များလည်း နေထိုင်နေကြသည့် ဆိုသည့်အချက်ကို သတိမမူမိဖြစ်ကြသည်။ ရည်ရွယ်သည်ဖြစ်စေ၊ မရည်ရွယ်သည်ဖြစ်စေ ယင်းသို့ သတိမမူမိခြင်းကြောင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ သည် နောက်ဆုံးတွင် မဲများဆုံးရှုံးစေသော သီးသန့်ခွဲခြားမဲဆွယ်သည့် ဗျူဟာများကို ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များ၌ အသုံးပြုမိ တတ်ကြသည်။

“ကြီးမားသော” တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များသည် တိုင်းပြည်၏ ဒေသအနှံ့အပြားတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင် နေသည့်အပြင် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုထားသော အခြား တိုင်းရင်းသားအုပ်စု ၁၃၀ ခန့်သည်လည်း တိုင်းရင်းသားအမည်များမှည့်ခေါ်ထားသည့် ပြည်နယ် ၇ ခုနှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၇ ခုတို့တွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်လျက်ရှိကြောင်း မှတ်သားရန်လိုသည်။ ထို့အပြင် လူမျိုးဟူသည့်အရာကို တည်မြဲကာ သီးသန့်ဖြစ်သည့် အရည်အသွေး/ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ခုအဖြစ် စံထားရှုမြင်ကြသော်လည်း တိုင်းပြည်တစ်ဝှမ်းတွင် “လူမျိုးမတူသူများအကြား အိမ်ထောင်ပြုခြင်းကြောင့်” မွေးဖွားလာသည့် “ကပြား ကလေးငယ်များ” လည်း များစွာရှိပေသည် (Clarke et al., ၂၀၁၉, စာ ၃၄)။ အင်အားကြီးသော မည်သည့်ဒေသခံတိုင်းရင်းသားအုပ်စုဝင်မျှ မဟုတ်သည့် ဤတိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများနှင့် ကပြားတိုင်းရင်းသားများတွင် အများအားဖြင့် အရင်းအမြစ်များ၊ စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းများ၊ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ၎င်းတို့၏ ဝိသေသလက္ခဏာများကို အခြေခံကို နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ရပ်ထူထောင်ရန် လုံလောက်သော ထောက်ခံသော လူဦးရေများ မရှိကြပေ။

၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို သီးသန့်ကိုယ်စားပြုမည်ဟု ကြွေးကြော်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများလည်း မရှိကြသည့်အတွက် ၎င်းတို့သည် မိမိတို့နေထိုင်ရာဒေသတွင် ယှဉ်ပြိုင်ကြသည့် အမျိုးသားပါတီများနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအကြားတွင်သာ ရွေးချယ်နိုင်ကြသည်။ ယင်းအခြေအနေများတွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၌ ၎င်းအစုအဖွဲ့များကို ပစ်မှတ်ထားချဉ်းကပ်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားအခြေမခံသည့် အမျိုးသားပါတီများသည် နိုင်ငံသားများအားလုံး သာယာဝပြောစေရေးကို ကတိကဝတ်ပြုသည့် “အားလုံးပါဝင်သော” မဲဆွယ်စည်းရုံးပြောဆိုမှုကို အသုံးပြုသဖြင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများထက် ပိုမိုထိရောက် စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

လူမျိုးအရ “အားလုံးပါဝင်သည်” ဟု ဖော်ပြရန်အတွက် အောင်မြင်မှုအရှိဆုံး အမျိုးသားပါတီများဖြစ်သည့် NLD နှင့် USDP တို့သည် ဒေသအလိုက် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများရွေးချယ်ကာ ၎င်းတို့၏ ကြီးမားနှင့်ပြီးသား ထောက်ခံသူမဲဆန္ဒရှင် အရေအတွက်ကို တိုးပွားများပြားစေသည်။ အခြားတစ်ဘက်တွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီအများစုသည် ၎င်းတို့၏ သီးသန့်ခွဲခြားသည့် သဘောသဘာဝများကြောင့် မိမိတို့၏ ဝိသေသလက္ခဏာများကို ရပ်တည်ကာကွယ်မည့် သီးခြားနိုင်ငံရေးပါတီများမရှိသော လူနည်းစုအစုအဖွဲ့များစသည့် မည်သူ့ကိုမဲပေးမည်ကို မဆုံးဖြတ်ရသေးသည့် မဲဆန္ဒရှင်များကို ထိရောက်စွာဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းနည်းပါးသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ မဲများကို ရနိုင်စွမ်းလည်း နည်းပါးသည်။

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများစွာတို့သည် ၎င်းတို့၏ ပါတီအစီအစဉ်များတွင် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များ အားလုံးအတွက် ညီမျှသော အခွင့်အရေးများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ဆောင်မည်ဟု ကတိကဝတ်များ ဖော်ပြထားကြသော်လည်း (ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၊ ၂၀၁၉) ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်စည်းရုံးပြောဆိုမှုများတွင်မူ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုအချို့၏ သာယာဝပြောရေးကိုသာ အထူးပြုကြပြီး ၎င်းအချက်သည် အဆိုပါ ပါတီများတွင် အားလုံးပါဝင်မှုထက် သီးသန့်ဖြစ်မှုကို ထင်ဟပ်နေသည်။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီအများစုသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အမျိုးသားပါတီများကို အနိုင်ရရေးအတွက် မည်သူ့ကိုမဲပေးရမည်မဆုံးဖြတ်ရသေးသည့် မဲဆန္ဒရှင်များကို ဆွဲဆောင်ရန်လိုအပ်နေချိန်တွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ သီးသန့်ခွဲခြားမှုသည် မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့ပါတီများကို အခွင့်အရေးမပေးရန် တိုက်တွန်းသကဲ့သို့ ဖြစ်စေသည်။

“ သီးသန့်ဆန်သည့် ချဉ်းကပ်ပုံကို အသုံးပြုရာ ရည်ရွယ်သည်ဖြစ်စေ၊ မရည်ရွယ်သည်ဖြစ်စေ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် သီးသန့်ခွဲခြားမဲဆွယ်သည့် ဗျူဟာများကို ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များ၌ အသုံးပြုခြင်းကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် မဲများဆုံးရှုံးစေ တတ်ကြသည်။ ”

၂.၄.၃။ မူဝါဒ ပလက်ဖောင်းများ မရှိခြင်း

တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ ဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်သည့်ပုံစံအပေါ် တွက်ချက်မှု မှားခြင်းနှင့် သီးသန့် ဆန်သည့် မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုများသည် တိုင်းရင်း သားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ စိတ်ကျေနပ်ဖွယ်မရှိသည့် အောင်မြင် မှုများအတွက် အဓိကကျသည့်အချက်များဖြစ်သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကာလတွင် အမျိုးသားပါတီ များနှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ နှစ်ခုလုံး ဂရုမပြုမိကြသည့် အရာတစ်ခုမှာ တိကျသောမူဝါဒ အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

Kempel နှင့် သူမ၏လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဒုတိယခြောက်လပတ် အတွင်း မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီး၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးစသည့် ဒေသ ခြောက်ခုတွင် အရည်အသွေး စံပြုသုတေသနတစ်ခုပြုခဲ့ကြရာ (၂၀၁၅) တိုင်းရင်းသားပါတီများနှင့် အမျိုးသား ပါတီ များအပါအဝင် နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် သွားရောက်မဲပေးရန်အတွက် မဲဆန္ဒရှင်များကို နှိုးဆော်ရာတွင် ကဏ္ဍအလိုက်မူဝါဒများ မပါရှိဘဲ တိကျမှုမရှိသည့် ကတိကဝတ်များ ပြုခဲ့ကြ ကြောင်းတွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ နိုင်ငံရေး ပါတီအများစုအတွက် မူဝါဒရေးဆွဲခြင်းထက် အာဏာရရှိရေးက အရှေ့ရောက်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည် (Kempel et al., ၂၀၁၅)။

အတိအကျဆိုရသော် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ပြင်ဆင်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားအခြေပြု မဟုတ်သည့် အမျိုးသားပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ရပ်တည်ချက်များကို ဖော်ပြရန် ‘ဖွံ့ဖြိုးမှု’ ‘ဒီမိုကရေစီ’ နှင့် ‘ညီညွတ်မှု’ စသည့် စကားလုံးများကို ပစ်ပေါက်သုံးစွဲခဲ့ကြသည် (Kempel et al., ၂၀၁၅) ။ အလားတူပင် အားလုံးမဟုတ်လျှင်ပင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ အများစုတို့သည်လည်း ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်မှုများကို “ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်၊” “တန်းတူ အခွင့်အရေး၊” “စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီ” နှင့် ယေဘုယျဆန် သည့် “ဖက်ဒရယ်” အယူအဆစသည့် အကြမ်းဖျင်းဖြစ်သော ကိစ္စရပ်များနှင့် တိုင်းရင်းသား ဝိသေသလက္ခဏာ များ တစ်စိုက်တွင် ဗဟိုပြုထားခဲ့သည် (Kempel et al., ၂၀၁၅, စာ ၁၄)။

၎င်းစကားလုံးများသည် မိမိတို့ရွေးကောက်ခံရလျှင် ယင်းရည်မှန်းချက်များ ပြည့်ဝအောင် မည်သို့မည်ပုံပြုလုပ် မည်စသည့် အသေးစိတ်အစီအစဉ် တစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ မဲဆွယ်မှုများ တစ်လျှောက်တွင် ထပ်ကာတလဲလဲ အသုံးပြုခဲ့သည့် လူအများကြား ရေပန်းစားသည့်စကားလုံးများ မျှသာဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ကျယ်ပြန့်သည့် မဲဆွယ်စည်းရုံးပြောဆိုမှုများကို အားလုံးတူညီစွာ အသုံးပြုခဲ့ကြသော်လည်း ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးမှုနှုန်းမှာ အလွန်မြင့်မားခဲ့သည်။ မဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ ၃၄.၃ သန်း အနက် ၆၉% သော မဲဆန္ဒရှင်များ သွားရောက်မဲပေးခဲ့ကြသည် (Vogt, ၂၀၁၅) ။ ဆိုလိုသည်မှာ နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ တိတိကျကျ မရှိသည့် ကတိကဝတ်များသည် မဲပေးသူလူဦးရေအပေါ် သက်ရောက်မှု မရှိသလောက်နီးနီးဖြစ်ခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကာလအတွင်း မူဝါဒအစီအစဉ်များ မရှိခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ “မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုဆိုင်ရာ ခြုံငုံသော ကိစ္စရပ်များနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် ဒေသဆိုင်ရာ အရေးပါသော ကိစ္စ များအကြား အဆက်အစပ်မရှိခြင်း” ဖြစ်သည် (Kempel et al., ၂၀၁၅, စာ ၂၆) ။ အဓိကအားဖြင့် ဤသို့ဖြစ်ရ ခြင်းမှာ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ ယေဘုယျဆန်သော မဲဆွယ်မှုများကို ၎င်းတို့ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် သည့် မဲဆန္ဒနယ်များရှိ ဒေသအခြေအနေများနှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်အောင် လုပ်ကိုင်မှုမရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည် (Kempel et al., ၂၀၁၅)။

ဥပမာအားဖြင့် မြေသိမ်းယာသိမ်းကိစ္စရပ်များသည် မဲဆန္ဒနယ်ရှိဒေသခံများနှင့် ဒေသအာဏာပိုင်များအကြား တွင် အများဆုံးအကြိတ်အနယ်ဆွေးနွေးနေကြသည့် ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သော်လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်မှုများတွင် ထိုကိစ္စကို ထည့်သွင်းပြောကြားခြင်းပင် မပြုခဲ့ပေ (Kempel et al., ၂၀၁၅) ။ ယင်းသို့ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် မဲဆန္ဒနယ်ရှိဒေသခံများအကြား အဆက်အစပ်ပြတ်တောက်နေ ခြင်းသည် မဲဆန္ဒရှင်များအတွက် မည်သည့်နိုင်ငံရေးပါတီကို နှစ်သက်သည်ဟု သတ်မှတ်ရန် ခက်ခဲစေသည်။

အကြောင်းမှာ လူထုအနေဖြင့် ထိုရောမကတိကြီးများသည် မိမိတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝ အပေါ် မည်သို့သော အမှန်တကယ်အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိလာမည်ကို နားမလည်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ၎င်းအခြေအနေသည် ပြောင်းလဲခြင်း မရှိသေးချေ။ အကြောင်းမှာ မကြာမီက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ၂၀၂၀ ခုနှစ်အတွက် နိုင်ငံသားများ၏ နိုင်ငံရေးမျှော်မှန်းချက် အစီရင်ခံစာတွင် ဖြေဆိုသူများ၏ ၁၆.၃% က ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို မည်သည့်ပါတီကမျှ ကိုယ်စားပြုခြင်းမရှိဟု ဖြေဆိုကြပြီး ဖြေဆိုသူများ၏ ၃၄.၅% ကမူ ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားများကို မည်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီက အများဆုံးကိုယ်စားပြုနေသည်ကို မသိရှိကြောင်း ဖြေဆိုခဲ့ကြသည်။ (ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ပြည်သူ့လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့၊ ၂၀၁၉) ။ နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၉၀ ကျော် မှတ်ပုံတင်ထားသောနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် မဲဆန္ဒရှင်များအကြား မည်မျှကွာဟနေသည်ကို ယင်းကိန်းဂဏန်းများက ပြသနေသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မဲပေးသည့်သူအရေအတွက် အလွန်ပင်များပြားသော်လည်း ၎င်းအချက်က မဲဆန္ဒရှင်များသည် သူတို့ မဲပေးသည့် နိုင်ငံရေးပါတီများအပေါ် ယုံကြည်မှုရှိသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်မသက်ရောက်ပေ။

မဲဆွယ်မှုများတွင် မူဝါဒဆိုင်ရာအစီအစဉ်များမပါရှိသည်မှာ အမျိုးသားပါတီများနှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ၂ ခုလုံးဖြစ်သော်လည်း ပါတီများ၏ အခြေအနေမှာ မတူညီကြသဖြင့် ပါတီအပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုများမှာလည်း မတူညီကြပေ။ ဩဇာတိက္ကမကြီးသည့် ခေါင်းဆောင်ရှိခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်များပြားခြင်းစသည့် အားသာချက်များရှိသော ပါတီအဖွဲ့အစည်းများ (ဆိုလိုသည်မှာ NLD နှင့် USDP) တို့သည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဆက်လက်အောင်ပွဲခံနိုင်ခဲ့ကြပြီး ယင်းအားသာချက်များမရှိသော ပါတီများမှာမူ အခြေမလှခဲ့ပေ။ အမှန်တကယ်အားဖြင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၂၀၁၅ တွင် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခု၌ NLD ကဲ့သို့ ကြီးမားသော အမျိုးသားပါတီတစ်ခုနှင့် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ရသောအခါ မဲဆန္ဒရှင်များသည် ၎င်းတို့ မည်သည့်လူမျိုးဖြစ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကျယ်ပြန့်သောကတိကဝတ်များကို ပါတီနှစ်ခုလုံးက တူတူပြုသည်ဖြစ်စေ တိုင်းရင်းသားပါတီထက် NLD ကို ရွေးချယ်ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။

Xianghui (၂၀၁၉) ၏ အဆိုအရ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ “မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား မဲဆန္ဒရှင်များသည် နိုင်ငံရေး အရရပ်တည်မှု ကို တိုင်းရင်းသားဖြစ်တည်မှု” ထက်ပိုမို အလေးထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်(စာ ၉)။ ပို၍ အတိအကျဆိုရလျှင် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် NLD ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည့် အောင်ဆန်းစုကြည်၏ ဩဇာတိက္ကမ၊ စစ်အစိုးရကို ရင်ဆိုင်ခဲ့သည့် သူမ၏ ခါးသီးသော အတွေ့အကြုံများနှင့် ရှိရင်းစွဲအခြေအနေကို ပြောင်းလဲရန် သူမ၏ ကတိတို့အပေါ် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများက ရင်တွင်းထင်ဟပ်မှုကို မဲအဖြစ် အသွင်ပြောင်းလိုက်ကြသောအခါ ” (Xianghui, ၂၀၁၉, စာ ၉) တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် NLD ကိုအနိုင်ယူနိုင်မည့် အခွင့်အရေးမရှိခဲ့ပေ။

လိုလားသောနိုင်ငံရေး အခြေအနေတစ်ခုအတွက် မိမိတို့၏ တိုင်းရင်းသား ဝိသေသလက္ခဏာများကို ခေတ္တဘေးဖယ်ထားခဲ့ခြင်းမျိုးကို ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအတွင်း ကယားပြည်နယ်တွင် အထူးတွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ကယားတိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့သည် အရေအတွက်အားဖြင့် နည်းပါးသော်လည်း ၎င်းတို့၏ ဇာတိပြည်နယ်ဖြစ်သည့် ကယားပြည်နယ်တွင် နှိုင်းရအားဖြင့် စုစုပေါင်းစည်းနေထိုင်မှုရှိသည်။

“ မဲဆွယ်မှုများတွင် မူဝါဒဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များမပါရှိသည်မှာ အမျိုးသားပါတီများနှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ၂ ခုလုံးဖြစ်သော်လည်း ပါတီများ၏ အခြေအနေမှာမတူညီကြသဖြင့် ပါတီအပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုများမှာလည်း မတူညီကြပေ။

တိုင်းရင်းသားအခြေမပြုသည့် အမျိုးသားပါတီများဘက်ကို ရွေးချယ်သော တိုင်းရင်းသား မဲဆန္ဒရှင်များသည် တိုင်းရင်းသား ပါတီတစ်ခုကို လူမျိုးတူရုံမျှဖြင့် မဲပေးမည်မဟုတ်ပေ။

မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို တိကျသည့် မူဝါဒအစီအစဉ်များအပေါ် အခြေခံထားခြင်းသည် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများအတွက် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းကို ပိုကောင်းစေရုံသာမက ပြည်သူများကို အရည်အသွေးရှိရှိဖြင့် ကိုယ်စားပြုနိုင်ရန် အတွက်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည်။

သီအိုရီအရ ၎င်းအစုအဖွဲ့ကို ကိုယ်စားပြုသော တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ သည် FPTP စနစ်တွင် အနိုင်ရသင့်သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကယား တိုင်းရင်းသားပါတီများ သည် လွှတ်တော် သုံးရပ်လုံးတွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ တစ်နေရာမျှ အနိုင်ရခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ Transnational Institute (၂၀၁၅) ၏ အဆိုအရ ယင်းသို့ဖြစ်ခြင်းသည် မဲကွဲခြင်း (မဲကို ခွဲဝေယူခြင်း) ကြောင့်လည်း မဟုတ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီကာလတွင် ကယားပါတီများ အားလုံး ပေါင်းစည်းကာ အဆိုပါ ကယားပါတီများ ရရှိခဲ့သည့် မဲများစုပေါင်းလျှင်ပင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာတစ်နေရာရနိုင်ရန် လုံလောက်မည် မဟုတ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယင်းအချက်က တိုင်းရင်းသားအခြေမပြုသည့် အမျိုးသားပါတီများဘက်ကို ရွေးချယ်သော တိုင်းရင်းသား မဲဆန္ဒရှင်များသည် တိုင်းရင်းသားပါတီ တစ်ခုကို လူမျိုးတူရုံမျှဖြင့် မဲပေးမည်မဟုတ်ကြောင်း ပြသနေသည်။

တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များ၏ ထောက်ခံမှုကို ရရှိထားပြီးဖြစ်ကာ ၎င်းတို့၏မဲများကို ရယူနိုင်ရန်အတွက် တိကျသော မူဝါဒများ မလိုအပ်ဟု တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများ၏ ယူဆချက်သည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် မှန်းချက်နှင့် နှမ်းထွက်မကိုက်ဖြစ်စေခဲ့သည်။ အကယ်၍ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ယင်းအဖြစ်မှ သင်ခန်းစာရယူပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြုသည့် မဲဆန္ဒနယ်များအတွက် ဦးစားပေးရမည့် အချက်အလက်များကို ထင်ဟပ်သည့် ကဏ္ဍအလိုက် မူဝါဒများ ချမှတ်ထားနိုင်မည်ဆိုပါက အမျိုးသားပါတီကြီးများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင် ခြေတစ်လှမ်း အသာရနိုင်ပေသည်။

မဲဆန္ဒနယ်အတွင်းရှိလူတိုင်းကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ကြောင်း သေချာစေရန်အတွက် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ကတိကဝတ်ပြုထားသော မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်သည့်အခါ မဲဆန္ဒနယ်အတွင်းရှိ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာ၊ ကျား/မ၊ အသက်အရွယ်၊ လူမှုစီးပွားအခြေအနေများ နှင့် လူမျိုး မတူညီသည့် အုပ်စုများ အပေါ်မည်သို့သက်ရောက်မှုရှိမည်ကိုလည်း ရှင်းလင်းပြောကြားထားသင့်သည်။ မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို တိကျသည့် မူဝါဒအစီအစဉ်များအပေါ် အခြေခံထားခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအတွက် ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းကို ပိုကောင်းစေရုံသာမက ပြည်သူများကို အရည်အသွေးရှိရှိဖြင့် ကိုယ်စားပြုနိုင်ရန် အတွက်လည်း အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။

၅. မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် အခွင့်အလမ်းများ

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ကျင့်သုံးခဲ့သည့် မဲဆွယ်ဗဟုပညာများကို ဆန်းစစ်ကြည့်သောအခါ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော စိန်ခေါ်မှုများအတွင်းတွင် အခွင့်အလမ်းများ လည်း ရှိနေကြောင်း ထင်ထင်ရှားရှားမြင်ရသည်။ အကန့်အသတ်များ မည်မျှရှိနေစေကာမူ အဆုံးတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်ဗဟုပညာများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ရွေးချယ်မှုမှန်သမျှ အတွက် တာဝန်ရှိသည်မှာ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ပင်ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ၎င်းတို့၏ ချဉ်းကပ်ပုံများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အနည်းငယ်လုပ်ရုံဖြင့် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် အခက်အခဲအတားအဆီးများကို ကျော်လွှားနိုင်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်များ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဦးတည်ကာ မူဝါဒအခြေခံသည့် သင့်လျော်သော မဲဆွယ်ဗဟုပညာများကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မဲဆုံးရှုံးနိုင်သည့်အခြေအနေများကို ထိရောက်စွာလျော့နည်းစေပြီး အမာခံမဲဆန္ဒရှင် အရေအတွက်ကိုလည်း ချဲ့ထွင်နိုင်သည်။

ပထမဦးဆုံးအချက်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် လက်ရှိနိုင်ငံရေး ပေးထားချက်များအတွင်းတွင် မိမိတို့အတွက် အကျိုးအရှိဆုံးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်လိုသည်။ တိုင်းရင်းသားပါတီများ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေးမျှော်မှန်းချက်များထားရှိလုပ်ဆောင်ရန် မဆိုထားနှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ထူထောင်ခွင့်ကိုပင် ပိတ်ပင်ထားသည့် နိုင်ငံများစွာရှိသည်။ သို့သော် ကံအားထောက်မစွာဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယင်းသို့ ပိတ်ပင်ထားခြင်းမရှိပေ။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းကို ခွင့်မပြုသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတားမြစ်ချက်များလည်း မရှိပေ။

ထူထောင်နိုင်သည့် တိုင်းရင်းသားပါတီများအရေအတွက်ကိုလည်း ကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိပေ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း ၁၀ အရ နိုင်ငံရေးပါတီများ လွှတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းခွင့်ရှိပြီး လိုက်နာရန် အချက်မှာ နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် “ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး၊ အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး” ဟူသည့် တို့တာဝန်အရေးသုံးပါးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကာ “စစ်မှန်၍ စည်းကမ်းပြည့်ဝသော ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးရန်” သာဖြစ်သည် (မြန်မာ၊ ၂၀၀၈)။ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အရေအတွက်ကို ကြည့်လျှင် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ၎င်းပြဌာန်းချက်ကို အသုံးပြုထားနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ရွေးကောက်ပွဲစနစ်တွင် တိုင်းပြည်၏ လွှတ်တော်၌ တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားပြုမှုကို အာမခံချက် မပေးနိုင်သည့် အားနည်းချက်များရှိနေသော်လည်း ၎င်းတို့အတွက် အကျိုးရှိအောင် အသုံးပြုနိုင်ကြသည်။ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်းပင် ပထဝီဒေသအလိုက်စည်းနေထိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို ပစ်မှတ်ထားကာ လက်ရှိ နိုင်ငံသူအကုန်ယူစနစ်အရ ဆန္ဒမဲနှင့် မမျှအောင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာများရရှိနေကြသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီအချို့ရှိကြသည်။

ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မည့် မဲဆန္ဒနယ်များကို ထိရောက်စွာ ရွေးချယ်နိုင်ရေးသည် အထူးသဖြင့် ငွေကြေးနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်များ နည်းပါးသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် အလွန်အရေးကြီးသည်။

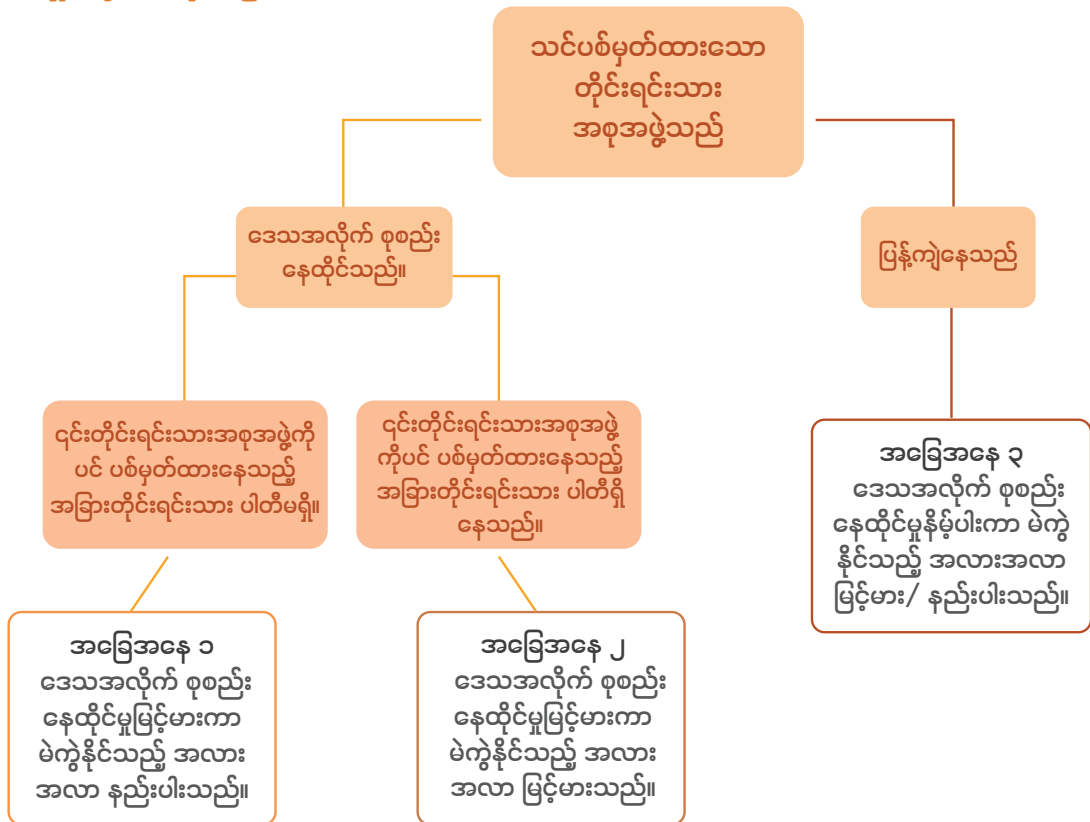
တိုင်းပြည်၏ လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားပြုနိုင်သည့် အတိုင်းအတာ မြင့်မားလာစေရေးအတွက် မဲဆွယ်မှုများ အောင်မြင်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် မတူညီသော အခင်းအကျင်းများအောက်ရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် အခင်းအကျင်းတစ်ခုချင်းစီနှင့် ဆီလျော်သည့် ဗျူဟာများကို ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သည်။

ပစ်မှတ်ထားရမည့် မဲဆန္ဒနယ်ကို အတိအကျသိလျှင်၊ ပါတီထောက်ခံသူလူဦးရေဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို အခြေခံပြီး သင့်လျော်သည့် မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို အသုံးပြုနိုင်ခဲ့လျှင် FPTP စနစ်အောက်တွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီငယ်များ ပင်လျှင် အမျိုးသားပါတီများကို မဲဆန္ဒနယ်အချို့တွင် အနိုင်ယူနိုင်ပေသည်။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများလုပ်ရန်လိုသည်မှာ လက်ရှိစနစ်ထံမှ ၎င်းတို့အတွက် အကျိုးအရှိဆုံးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေရန်ပင်ဖြစ်သည်။

စနစ်၏ အလုပ်လုပ်ပုံနှင့် စနစ်ထံမှ ၎င်းတို့ မည်သည့်အရာများရရှိနိုင်သည်ဆိုသည်ကို သိပြီးသည်နှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ အရေးတကြီးလုပ်ရမည့်အချက်မှာ ၎င်းတို့ ပစ်မှတ်ထားသည့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ ဒေသအလိုက် ပျံ့နှံ့နေထိုင်မှုကို ဆန်းစစ်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မည့် မဲဆန္ဒနယ်များကို ထိရောက်စွာ ရွေးချယ်နိုင်ရေးသည် အထူးသဖြင့် ငွေကြေးနှင့် လူသားအရင်းအမြစ်များ နည်းပါးသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် အလွန်အရေးကြီးသည်။ သို့မှသာ ၎င်းတို့၏ အရင်းအမြစ်များကို နိုင်မြေလုံးဝမရှိသည့် မဲဆန္ဒနယ်များတွင် ဖြုန်းတီးမိခြင်းများကို ရှောင်ရှားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် လွှတ်တော်တွင်းတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် နေရာများ ပိုမိုရရှိရေးအတွက် အခြားအုပ်စုများ ရှိနေသည့် မဲဆန္ဒနယ်များတွင် ရွေးကောက်ပွဲ အနိုင်ရနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေရန်မှာ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် အရေးကြီးသည်။ ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၏ ဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်ပုံနှင့် စပ်ဆိုင်သည့် ရှေးဦးလိုအပ်ချက်များသာမက တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ပြိုင်ဆိုင်မှု သဘောသဘာဝများအရ ခြားနားသည့် အခင်းအကျင်း သုံးမျိုး ပေါ်ပေါက်လာသည် (ပုံ ၁ ကို ရှုပါ)။ တိုင်းပြည်၏ လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားပြုနိုင်သည့် အတိုင်းအတာမြင့်မားလာစေရေးအတွက် မဲဆွယ်မှုများ အောင်မြင်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် မတူညီသော အခင်းအကျင်းများအောက်ရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် အခင်းအကျင်းတစ်ခုချင်းစီနှင့် ဆီလျော်သည့် ဗျူဟာများကို ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သည်။

ပုံ ၁ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် ရှေးဦးလိုအပ်ချက်များကို ရှာဖွေသတ်မှတ်ခြင်း

၅.၁။ အင်းအကျင်း ၁

ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုမြင့်မားကာ မဲကွဲနိုင်သည့်အလားအလာနည်းပါး

ပထမအခြေအနေမှာ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခု ပစ်မှတ်ထားသည့် အဓိကမဲဆန္ဒရှင်များ သို့မဟုတ် တိုင်းရင်း သားအစုအဖွဲ့သည် ဒေသတစ်ခုအတွင်း စုစည်းနေထိုင်ကြကာ မဲကွဲနိုင်သည့် အလားအလာအလွန်နည်းပါးသည် - ဆိုလို သည်မှာ ယင်းဒေသအတွင်းတွင် ၎င်းတိုင်းရင်းသားအုပ်စုကို ပစ်မှတ်ထားသည့် အခြားတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ မရှိချေ။ ယင်းကဲ့သို့သော တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ ဥပမာများမှာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ယှဉ်ပြိုင်သည့် တအာင်း (ပလောင်) အမျိုးသားပါတီ နှင့် ချင်းပြည်နယ်တွင် ယှဉ်ပြိုင်သည့် ဇိုမီး ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ တို့ဖြစ်ကြသည်။ ပလောင်လူမျိုးများသည် ရှမ်းပြည်နယ်၏ နမ့်ခမ်း၊ မန်တုန် နှင့် နမ့်ဆန် မြို့နယ်များတွင် များစွာစုစည်းနေထိုင်ကြပြီး ယင်းနေရာတွင် တစ်ခုတည်းသော ပလောင်ပါတီဖြစ်သည့် တအာင်း (ပလောင်) အမျိုးသားပါတီသည် အဆိုပါ မဲဆန္ဒနယ်များကို ကိုယ်စားပြုကာ လွှတ်တော်နေရာများကို ရယူနိုင်ခဲ့သည်။ အလားတူပင် ချင်းပြည်နယ် တွန်းဇံ နှင့် တီးတိန်မြို့နယ်ရှိ ဇိုမီးလူထု၏ ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုသည် ၎င်းမဲဆန္ဒနယ်များတွင် ဇိုမီးဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီအတွက် အောင်မြင်မှုရစေခဲ့သည်။

ယင်းအခြေအနေမျိုးတွင် ယခုလာမည့် ရွေးကောက်ပွဲ၌ အလားတူကိုယ်စားလှယ်နေရာများ ရယူနိုင်ရေးအတွက် သင့်လျော်မည့် မဲဆွယ်ဗဟုပညာမှာ ၎င်းတို့၏ တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များကို ဆက်လက်ပစ်မှတ်ထားကာ “နှိုးဆော်ခြင်း” နှင့် ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် သွားရောက်မဲပေးကြရန် အတွက် အမာခံထောက်ခံသူများကို တိုက်တွန်းခြင်းတို့ကို အဓိကထားလုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။ FPTP စနစ်တွင် ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်သည့် ထောက်ခံသူများရှိသော

ပုံ ၂။ အခင်းအကျင်း ၁ အတွက် အကြံပြုထားသော မဲဆွယ်ဗျူဟာများ

ပါတီများအသာရသဖြင့် ယင်းတိုင်းရင်းသားပါတီအမျိုးအစားများ ရင်ဆိုင်ရသည့် စိန်ခေါ်မှုများမှာ ရန်ပုံငွေနှင့် ပါတီအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကိစ္စများဖြစ်သည်။

ဤအခင်းအကျင်းတွင်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် အစုအဖွဲ့တူတိုင်းရင်းသားများကို သီးသန့်ကိုယ်စားပြုသည်ဟု ကြွေးကြော်မည့် အခြားတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ မရှိသည့် အချက်ကို အခွင့်ကောင်းယူနိုင်သည်။ သို့သော် ဤအခင်းအကျင်းတွင် ရှိနေသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ရင်ဆိုင်ရသည့် ပြဿနာမှာ ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြုနိုင်သည့် လွှတ်တော်နေရာ အနည်းငယ်သာ ရရှိနိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

နှိုးဆော်မှုများနှင့် FPTP စနစ်ကြောင့် မဲနှင့် မမျှသည့် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ ရနိုင်ခြင်းများသည် ၎င်းပါတီများကို ပစ်မှတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများနေထိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ်အချို့တွင် အောင်ပွဲရစေရန် ကူညီနိုင်သည်။ သို့သော် ဤအခင်းအကျင်းတွင်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခု၏ ရည်မှန်းချက်သည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နေရာအရေအတွက် မြင့်မားစွာ ရရှိစေရေးဖြစ်လျှင် နှိုးဆော်ခြင်းသက်သက်ဖြင့် မလုံလောက်နိုင်ပေ။ ကိုယ်စားပြုမှုအတိုင်းအတာကို မြှင့်တင်ခြင်းဆိုသည်မှာ နေရာများများအနိုင်ရခြင်းပင်ဖြစ်ကာ ပါတီတစ်ခုသည် နေရာများများအနိုင်ရလိုလျှင် မဲဆန္ဒနယ်နေရာ ပိုများများ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် လိုအပ်သည်။

နယ်မြေ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်လျှင် တိုင်းရင်းသားပါတီတစ်ရပ်အနေဖြင့် ၎င်းပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့၏ ပြင်ပသို့ လက်လှမ်းရောက်ရှိရန်လိုအပ်ပြီး ဆွဲဆောင်သည့်ဗျူဟာများကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်သည်။ အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အတိုင်းပင် သီးသန့်ခွဲခြားသည့် ပြောကြားချက်များပါဝင်သော ဆွဲဆောင်မဲဆွယ်မှုများနှင့် တိုင်းရင်းသားသီးသန့် ဆွဲဆောင်မှုများသည် ထိရောက်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ “ပြင်ပ အစုအဖွဲ့များ” ကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဆွဲဆောင်နိုင်ရန်မှာ ပါတီအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်မှုပုံစံကို အားလုံးပါဝင်နိုင်သည့် အသွင်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။ ပစ်မှတ်ထားသော မဲဆန္ဒနယ်အတွင်း နေထိုင်ကြသော သူများသည် ပါတီ၏ ပင်မပစ်မှတ်ထားသောအစုအဖွဲ့နှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတူသည်ဖြစ်စေ၊ မတူသည်ဖြစ်စေ ဤအခြေအနေရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခု၏ မဲဆွယ်စည်းရုံးပြောဆိုမှုသည် ၎င်းတို့အားလုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို ထင်ဟပ်နေရန်လိုအပ်သည် (ပုံ ၂ ကို ရှုပါ)။

၅.၂။ အခင်းအကျင်း ၂

ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုမြှင့်တင်ရေးမားကာ မဲကွဲနိုင်သည့် အလားအလာများ

ဤဒုတိယအခင်းအကျင်းတွင် အဓိကမဲဆန္ဒရှင်အုပ်စု သို့မဟုတ် ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့သည် ဒေသတစ်ခုအတွင်းစုစည်းနေထိုင်ကြပြီး တူညီသောမဲဆန္ဒနယ်အတွင်းတွင် တူညီသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ကို ပစ်မှတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုမြှင့်တင်ခြင်းကြောင့် မဲကွဲနိုင်ခြေများသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အထူးသဖြင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ရှိနေရာများအတွက် တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအကြားတွင် ဤကဲ့သို့ဖြစ်ရပ် များပြားခဲ့သည်။

ဥပမာ မွန်ပါတီနှစ်ခုဖြစ်သည့် မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီပါတီ (AMRDP) နှင့် မွန်အမျိုးသားပါတီ (MNP) တို့သည် မွန်တိုင်းရင်းသားများ၏ မဲများကို ခွဲဝေယူခဲ့ကြသဖြင့် ၎င်းတို့ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ်အားလုံးနီးပါးတွင် NLD ပါတီက အနိုင်ရခဲ့သည်။ အကယ်၍ ၎င်းမွန်ပါတီနှစ်ခုသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ပေါင်းစည်းခဲ့ပါက မွန်ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ၂ နေရာ၊ ကရင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ၁ နေရာ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် (အောက်လွှတ်တော်) တွင် တစ်နေရာ ရရှိနိုင်သည်။ ကရင်ပါတီများ၊ ချင်းပါတီများနှင့် ကချင်ပါတီများသည်လည်း ပေါင်းစည်းခြင်းဖြင့် နေရာ အချို့ ရရှိနိုင်ခဲ့ကြမည်ဖြစ်သည်။

ဤအခြေအနေတွင်ရှိသည့် ပါတီများအတွက် အထိရောက်ဆုံးဗျူဟာမှာ တူညီသော မဲဆန္ဒနယ်အတွင်း နေထိုင်ကြသော တူညီသည့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို ပစ်မှတ်ထားသည့် အခြားတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ပေါင်းစည်းခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ (ပုံ ၃ ကို ရှုပါ)။ ပါတီများ ပေါင်းစည်းခြင်းသည် မဲကွဲသည့် ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် အတွေ့အကြုံရှိပြီးသား ဗျူဟာတစ်ခုဖြစ်သည်။

ထင်ရှားသောဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ ပါတီများပေါင်းစည်းခြင်းသည် ရခိုင်ပါတီနှစ်ခုဖြစ်သည့် ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) နှင့် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ တိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP) တို့အတွက် အနိုင်ရစေသည့်ဗျူဟာဖြစ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပေါင်းစည်းပြီး ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကာ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၂၂ နေရာ၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၂၃ နေရာ ရရှိခဲ့ပြီး

ပုံ ၃။ အခင်းအကျင်း ၂ အတွက် အကြံပြုထားသော မဲဆွယ်ဗျူဟာများ

တတိယအကြီးဆုံး နိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်လာခဲ့သည် (Chan Thar & Khin Moh Moh Lwin, ၂၀၁၉; Transnational Institute, ၂၀၁၉)။ ပါတီများပေါင်းစည်းခြင်းမှတစ်ဆင့် ရရှိနိုင်မည့် အောင်မြင်မှုကို လိုလားသောကြောင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မဲကွဲရုံးနိမ့်ခဲ့သော ကချင်ပြည်နယ်၊ ချင်းပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့ရှိ အခြားတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲပြင်ဆင်ရေးတွင် ပေါင်းစည်းမှုများ ပြုလာကြသည်။

သို့သော်လည်း နိုင်ငံရေးပါတီများအကြားပေါင်းစည်းမှုသည် လွယ်ကူသည့်အရာ မဟုတ်ပေ။ ပေါင်းစည်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ပိုမိုကြာမြင့်စေကာ ပိုမိုရှုပ်ထွေးစေနိုင်သော်လည်း ပါတီ၏ ဝါဒဆိုင်ရာများနှင့် မူဝါဒများကို မဆွေးနွေးဘဲ ချန်မထားသင့်ပေ။ ဥပမာအားဖြင့် SNLD နှင့် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (SNDP) တို့ ရရှိခဲ့သည့် မဲများကို စုပေါင်းပါက ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ မဲဆန္ဒနယ် ရှစ်ခုနှင့် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခု တို့တွင် အမျိုးသားပါတီကြီးများကို အနိုင်ယူရန် လုံလောက်ပြီး လွှတ်တော်အဆင့်သုံးဆင့်တွင် ကိုယ်စားလှယ် နေရာ ၉ နေရာကို ရယူနိုင်မည်ဖြစ်သည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅) ။

၎င်းတို့တွင် ထောက်ခံသူများစွာရှိသဖြင့် ပေါင်းစည်းခြင်းသည် ရှမ်းပါတီနှစ်ခုအတွက် အလားအလာ ပိုမိုကောင်းစေနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း ၎င်းတို့၏ ကွဲပြားခြားနားသောဝါဒများ၊ ပါတီရပ်တည်ချက်များကြောင့် ပေါင်းစည်းရေးဆွေးနွေးမှုများ မအောင်မြင်ဖြစ်ခဲ့ရကာ နောက်ဆုံးတွင် သီးခြားစီသာ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြရသည်။

ကနဦးတွင် ပါတီများပေါင်းစည်းခြင်း အောင်မြင်ခဲ့လျှင်ပင် မဟာမိတ်အသစ်၏ နုနယ်သည့်သဘောသဘာဝနှင့် ပြိုင်ဘက်ပါတီများအကြား တိုက်ခိုက်မှုများရှိနိုင်သဖြင့် ၎င်းပေါင်းစည်းထားသည့်ပါတီသည် မကြာမီ ပြိုကွဲသွားနိုင်သည့် အခြေအနေများရှိနိုင်သည်။ ပါတီများပေါင်းစည်းခြင်းသည် အာဏာနှင့် နေရာရရေးအတွက်သာ ဖြစ်ခဲ့လျှင်၊ ၎င်းပါတီများကို စည်းနှောင်ထားသည့်အရာမှာ “လူမျိုး” ဟူသည့် အရာတစ်ခုတည်းသာဖြစ်ခဲ့လျှင် အဆိုပါ ပေါင်းစည်းထားသည့်ပါတီက ပေးအပ်နိုင်မည့် ကိုယ်စားပြုမှုအရည်အသွေးနှင့် ပေါင်းစည်းထားသော ပါတီ၏ ရေရှည်တည်တံ့မှုတို့သည် မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ပေါင်းစည်းထားသောပါတီအတွင်း ပူပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိခြင်းတို့ကြောင့်လည်း မိမိတို့၏ မဲဆန္ဒရှင်များကို အမျိုးသားပါတီကြီးတစ်ခုထံသို့ ဆုံးရှုံးလိုက်ရနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရခိုင်ပါတီများ ပေါင်းစည်းမှုကြောင့် ANP သည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အောင်မြင်မှုကြီးစွာရခဲ့သည်။ သို့သော် ၂၀၁၇ တွင် ပါတီတွင်း ပဋိပက္ခများကြောင့် ANP မှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသည် ခွဲထွက်လာကာ ရခိုင်ဦးဆောင်ပါတီ (AFP) ကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည် (Chan Thar & Khin Moh Moh Lwin, ၂၀၁၉)။

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကျော်လွှားကာ အောင်မြင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့သည့် ပေါင်းစည်းမှုကို လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့လျှင် ပေါင်းစည်းထားသောပါတီအတွက် နောက်ထပ် အရေးကြီးလုပ်ဖွယ်တစ်ခုမှာ ၎င်းတို့ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ကို ထိရောက်စွာ နှိုးဆော်ခြင်း၊ ဆွဲဆောင်ခြင်းများပြုရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ပေါင်းစည်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့သည် အတူတူပင်ဖြစ်ကာ ပေါင်းစည်းမှုတွင်ပါဝင်သော ပါတီများတွင် မိမိတို့၏ အမာခံထောက်ခံသူများ ရှိပြီးဖြစ်သည့် အချက်များက နှိုးဆော်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို ရိုးရှင်းစေသည်။ သို့သော်လည်း နှိုးဆော်ခြင်း သက်သက်ဖြင့် မဲဆန္ဒနယ်များတွင် အနိုင်ရရန် လုံလောက်မည် မဟုတ်ပေ။

(၁) ပေါင်းစည်းထားသည့်ပါတီသည် မပေါင်းစည်းမီက ပါတီများပေးခဲ့သည့် ကတိကဝတ်များကို ဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော်သွားမည်ဟု ပေါင်းစည်းခြင်းတွင် ပါဝင်သည့် ပါတီများ၏ အမာခံထောက်ခံသူများက လက်ခံယုံကြည်အောင်ပြုရန်နှင့် (၂) ယခင်ရွေးကောက်ပွဲများ တွင် အမျိုးသားပါတီများကို မဲပေးခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များကို ရရှိနိုင်ရန်အတွက် - ဆွဲဆောင်ခြင်းပြုရန် လိုအပ်သည်။ သို့သော်လည်း ဤ အခြေအနေရှိ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် ၎င်းတို့၏ တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ပြင်ပမှ မဲဆန္ဒရှင်များ ကို ချက်ချင်းဆွဲဆောင် သိမ်းသွင်းရန် မလိုအပ်ပေ။ ပစ်မှတ်ထားသောတိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များကို အောင်မြင်စွာ နှိုးဆော်ခြင်းနှင့် ဆွဲဆောင်ခြင်းတို့သည် မတူညီသော တိုင်းရင်းသားပါတီများ အကြားတွင် တိုင်းရင်းသားဆန္ဒမဲများ ကွဲပြားသွားနိုင်သည့်အခြေအနေကို လျော့ပါးစေသည်။

၅.၃။ အခင်းအကျဉ်း ၃

ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုနိမ့်ပါးကာ မဲကွဲနိုင်သည့် အလားအလာ မြင့်မား/နည်းပါး

တတိယနှင့် နောက်ဆုံးအခင်းအကျဉ်းမှာ တိုင်းရင်းသားပါတီ တစ်ခုက ပစ်မှတ်ထားသောတိုင်းရင်းသားအုပ်စုသည် မဲဆန္ဒနယ်များစွာ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး များစွာတွင် ပြန့်ကျဲနေထိုင်နေကြသည့် အခြေအနေ ဖြစ်သည်။ နေစဉ်နှင့်အမျှဖြစ်ပွားနေသည့် ပြည်တွင်းတွင် နေရာရွှေ့ပြောင်းအခြေချနေထိုင်မှုများ၊ အကြောင်းမျိုးစုံတို့ ကြောင့် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များသည် ၎င်းတို့၏ “ဇာတိ” ပြည်နယ်ကို စွန့်ခွာမှုများရှိနေရာ ဤအခင်းအကျဉ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် များစွာတွေ့ကြုံနေရသည့် အခြေအနေတစ် ခုဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကရင်ပြည်နယ်တွင် မွန်လူမျိုး များစွာနေထိုင်နေကြသဖြင့် ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မဲဆန္ဒနယ်များတွင် မွန်နိုင်ငံရေးပါတီများသည် မွန်လူမျိုးများ ကို ပစ်မှတ်ထားကာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ကြပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ကရင်ပါတီများနှင့် ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင်ကြရသည်။

အလားတူပင် မွန်ပြည်နယ်အတွင်းတွင်လည်း တိုင်းရင်းသား များ ရောနှောနေထိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ်များတွင် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်နေရာများ ရရှိရေးအတွက် ကရင်ပါတီနှင့် မွန် ပါတီ နှစ်ခုလုံးက ပစ်မှတ်ထားကြသည့် ကရင်မဲဆန္ဒရှင်များ စွာရှိကြသည်။ မည်သည့်တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ တစ်ခုကမျှ သိသိသာသာများပြားခြင်းမရှိသည့် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတွင် တိုင်းရင်းသားအုပ်စု တစ်ခုတည်းကိုသာ သီးသန့် ပစ်မှတ် ထားကာ နှိုးဆော်လှုပ်ရှားခြင်းသည် လုံလောက်မှုမရှိပေ။ ဥပမာအားဖြင့်ဆိုရသော်- အကယ်၍ မွန်ပါတီတစ်ခုသည် မွန်နှင့် ကရင် မဲဆန္ဒရှင်များ ရောနှောနေထိုင်နေကြသည့် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်လိုပါက ကရင် လူမျိုးများကို ဖယ်ချန်ထားခြင်းသည် ပါတီအတွက် ထိခိုက်မှု ကိုသာ ဖြစ်စေသည်။

ယင်းသို့သော မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခု၌ မွန်ပါတီအနေဖြင့် အောင်မြင်စွာ မဲဆွယ်မှု ပြုလုပ်ရာတွင် ကရင်မဲဆန္ဒရှင်များ ကို ဆွဲဆောင်ခြင်းသည် မွန်မဲဆန္ဒရှင်များကို နှိုးဆော်ခြင်းနှင့် တန်းတူ အရေးပါသည်။ ပစ်မှတ်ထားသော လူထု ပြန့်ကျဲနေ ခြင်းသည် နိုင်ငံ၏ “တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်” ခုနစ်ခုတွင် ယှဉ်ပြိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသာ ကြုံ ကြရသည့် အရာမဟုတ်ကြောင်း မှတ်သားရန်လိုသည်။ နိုင်ငံ၏ တိုင်းဒေသကြီး ခုနစ်ခုတွင် ယှဉ်ပြိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားပါတီများသည်လည်း ဤအစုအဖွဲ့အတွင်း ပါဝင်နေသည်။ အကြောင်းမှာ ပါတီများ ပစ်မှတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များသည် ဒေသအတွင်းတွင် ဗမာနှင့် အခြားတိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များနှင့်အတူ နေထိုင်နေကြ သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ပုံ ၄။ အခင်းအကျဉ်း ၃ အတွက် အကြံပြုထားသော မဲဆွယ်ဗျူဟာများ

ဤအခြေအနေတွင်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် သင့်လျော်သည့်ဗျူဟာမှာ မဲဆန္ဒနယ် အတွင်းရှိ အခြားတိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို ကိုယ်စားပြုသည့် အခြားတိုင်းရင်းသားပါတီများ နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေတွင်ရှိ နှစ်ခု သို့မဟုတ် ထို့ထက်ပိုသော နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ နိုင်ငံရေးမျှော်မှန်းချက် တူညီမှုအပေါ်မူတည်၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် ပုံစံမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်သည်။ ပထမဆုံး သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဗျူဟာမှာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီတွင် မွန်နိုင်ငံရေးပါတီ နှင့် ကရင်နိုင်ငံရေးပါတီတို့သည် တစ်ပါတီကဝင် ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ်ကို အခြားပါတီတစ်ခုက လက်ရှောင်ရန် သဘောတူညီချက်ပြုနိုင်သည်။ ပါတီ နှစ်ခုသည် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတည်းတွင် အချင်းချင်းပြိုင်ဆိုင်မှု မပြုလျှင် ပါတီနှစ်ခုလုံးအတွက် အနိုင်ရနိုင်ခြေ တိုးတက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ဝင်ပြိုင်မည့် မဲဆန္ဒနယ်များကို ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် လွှတ်တော်အဆင့်တိုင်းတွင် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်နေရာများ တိုးတက် ရရှိလာစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။

ဤအခင်းအကျင်းတွင်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီနှစ်ခုအကြား ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်မှုတွင် အချို့ မဲဆန္ဒနယ်များ၌ မိမိပါတီအတွက်မဟုတ်ဘဲ အခြားပါတီအတွက် မဲဆွယ်ပေးခြင်းမျိုးလည်း လုပ်ဆောင် နိုင်သည်။ ဥပမာ- ကရင်နှင့်မွန် တိုင်းရင်းသားများ ရောနှောနေထိုင်နေသည့် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတွင် ကရင်ပါတီ က လိုအပ်သည့် မွန်မဲဆန္ဒများအတွက် မွန်ပါတီက တာဝန်ယူ မဲဆွယ်ပေးပြီး နောက်ထပ်ဆင့်တူ မဲဆန္ဒတစ်ခု တွင် မွန်ပါတီက လိုအပ်သည့် ကရင်မဲဆန္ဒများအတွက် ကရင်ပါတီက တာဝန်ယူ မဲဆွယ်ပေးမည်ဟူသော သဘောတူညီချက်မျိုးရယူနိုင်သည်။

သို့သော်လည်း ယင်းသည် ကရင်ပါတီအနေဖြင့် မွန်လူမျိုးများ၏ ဆန္ဒမဲများရရှိရေးအတွက် မွန်ပါတီ၏ အားထုတ်မှုများကိုသာ လုံးဝအားကိုးရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်ပေ။ မွန်ပါတီ၏ အကူအညီရရှိလျှင်ပင် ဤ အခင်းအကျင်းရှိ ကရင်ပါတီသည် အခြားပါတီများထက် မိမိကိုရွေးချယ် မဲပေးရန် မွန်မဲဆန္ဒရှင်များသို့ လုံလောက်စွာ ဆွဲဆောင်နိုင်၊ ယုံကြည်အောင်ပြုနိုင်ရမည်။ ဤအခင်းအကျင်းအတွင်းတွင်ရှိသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီနှစ်ခုအကြား လုံလောက်သော ယုံကြည်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရှိလျှင် အဆိုပါ ပုံစံသည် ရွေးကောက်ပွဲစက်ဝန်း တစ်ခု သို့မဟုတ် နှစ်ခုအတွက် ထိရောက်သော မဲဆွယ်ဗျူဟာဖြစ်နိုင်သည်။

ယင်းကဲ့သို့သော ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သည့်နည်းလမ်းများကို ထိရောက်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ဤ အခင်းအကျင်း အတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် ဆီလျော်သည့်ဗျူဟာတစ်ခုမှာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများစွာ ပါဝင်သည့် မဟာမိတ်အဖွဲ့တစ်ခုကို ထူထောင်ရန် သို့မဟုတ် လက်ရှိမဟာမိတ်အဖွဲ့များကို အားကောင်းကြံ့ခိုင် အောင် ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည် (ပုံ ၄ ကို ရှုပါ)။ သမိုင်းကြောင်းအရဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားအစု အဖွဲ့အချို့နှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ သည် အတိတ်ကာလအတွင်းက စစ်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဗမာကြီးစိုး မှုကို ဆန့်ကျင်ကာ တစ်စုတစ်စည်းတည်းမဲဆွယ်စည်းရုံးရန် နှင့် “တန်းတူညီမျှမှု” နှင့် “ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်” စသည့် အရေးများအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ရန် ပူးပေါင်းပြီး မဟာမိတ်အဖွဲ့မျိုးစုံဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။

၁၉၈၉ တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (UNLD) ဟု ခေါ်တွင် သည့် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံပါဝင်သော တပ်ဦးသည် ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများကို သိသိသာသာ အောင်မြင်မှု ရရှိစေခဲ့သည် (Transnational Institute, ၂၀၁၅a) ။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ယနေ့အထိ သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေသော သိသာထင်ရှားသည့် ပါတီမဟာမိတ်အဖွဲ့များ မှာ - ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ ရှစ်ပါတီ ပါဝင်သည့် စည်းလုံးညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ မဟာမိတ် (UNA) နှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ ၂၂ ပါတီ ဖြင့်ဖွဲ့စည်းထားသော ညီနောင်တိုင်းရင်းသားပါတီများဖက်ဒရေးရှင်း (NBF) တို့ဖြစ်သည်။

Kempel နှင့် အပေါင်းအပါများ (၂၀၁၅) တို့ကတွေ့ရှိခဲ့ရသည်မှာ ယင်းမဟာမိတ်အဖွဲ့များ၏ အစည်းအဝေး များသည် အများအားဖြင့် “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး စသည့် ကြီးမားသည့် နိုင်ငံရေးကိစ္စများ အပေါ် ဘုံရပ်တည်ချက်နှင့် သဘောတူညီချက်များ ရယူရန်” အတွက်သာဖြစ်ပြီး “ပညာရေး သို့မဟုတ်

ကျန်းမာရေးစသည့် ကဏ္ဍများအတွက် ပူးတွဲမှုဝါဒများ ချမှတ်ရန်၊ သို့မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စများအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်” စသည်တို့အတွက် မဟုတ်ပေ (စာ ၂၂)။ “ပါတီ မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းပုံသည် ပြည်ထောင်စု အဆင့်တွင်ရှိသည့် ပါတီများအကြားတွင်သာ တည်ရှိပြီး ဒေသန္တရအဆင့်ရှိ ပါတီများအကြားတွင် ၎င်းပုံစံအတိုင်း ဖော်ဆောင်ထားခြင်း မရှိပေ”ဟု Kempel နှင့် အပေါင်းအပါများက အလားတူ မှတ်ချက်ပြုထားသည် (စာ ၂၂)။

နိုင်ငံရေးကိစ္စရပ်များတွင် ဘုံရပ်တည်ချက်ရှိခြင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ချက် များ ပြုနိုင်ခြင်းတို့သည် နိုင်ငံရေးမဟာမိတ်တစ်ရပ်အတွက် အရေးပါသည်။ သို့သော် မဟာမိတ်၏ အဖွဲ့ဝင် ပါတီများသည် ရွေးကောက်ပွဲအောင်မြင်မှုရရန်အတွက် ယင်းကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်မှုများကိုသာ အားကိုး အားထားပြုမနေသင့်ပေ။ တိုင်းပြည် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ အဆင့်တိုင်းတွင် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားပြုမှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် ထူထောင်ထားသော တိုင်းရင်းသားမျိုးစုံပါဝင်သည့်မဟာမိတ်အဖွဲ့သည် ၎င်းတို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မဲဆွယ်မှု လုပ်ငန်းများအထိ ချဲ့ထွင်နိုင်သင့်သည်။

ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားမျိုးစုံပါဝင်သည့်မဟာမိတ်အတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ သည် ပူးတွဲမှု ဝါဒများ ချမှတ်ရန် နှင့် အားလုံးပါဝင်ပြီး ညီညွတ်သည့် ပုံရိပ်ဖြင့် ဒေသခံမဲဆန္ဒရှင်များကို ဆွဲဆောင်ရန် စဉ်းစားသင့်သည်။ မဲဆန္ဒရှင်များကို ဝန်ဆောင်မှုပေးနိုင်မည့် မူဝါဒပလက်ဖောင်းများ၊ အစီအစဉ်များ မရှိပါက တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုသည် နိုင်ငံရေးအကျိုးအမြတ်အတွက် မဲဆန္ဒရှင်များကို ကြိုးကိုင်ရန်အားထုတ်မှုအဖြစ်ဖြင့်သာ ရှုမြင်ခံရပေလိမ့်မည်။

၂.၄။ မဲဆွယ်မှုများတွင် မူဝါဒအခြေခံခြင်းနှင့် သီးသန့်ခွဲခြားမှု လျော့ပါးစေခြင်း၏ အရေးပါမှု

ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များနှင့် ၎င်းတို့ကိုကိုယ်စားပြုသော တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ သဘောသဘာဝ ကွာခြားမှုကြောင့် မဲဆွယ်ဗဟုတရားသည်လည်း ကွာခြားနိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ အထက် တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အခြေအနေများက အကြံပြုနေသည်မှာ လွှတ်တော်တွင် တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားပြုမှု မြှင့်တင်ရေးကို အန္တိမနိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်အဖြစ် ထားရှိကြသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် “အခြားအစုအဖွဲ့များ” ကို ဆွဲဆောင်ရန် လိုသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ယင်းကိုအောင်မြင်စွာလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် မည်သည့်ရေးဦးလှိုင်းအုပ်ချုပ်ရေးရှိသည်ဖြစ်စေ တူညီသော သို့မဟုတ် ခြားနားသော တိုင်းရင်းသား အစုအဖွဲ့များကို ကိုယ်စားပြုသည့် အခြားတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများပြုရန် လိုအပ်သည် (ပုံ ၅ ကို ရှုပါ)

သို့သော်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် အရေးပါပြီး အကျိုးရှိစေ သည့် တစ်ခုတည်းသော ဗဟုတရားမဟုတ်ပေ။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများ လုပ်ဆောင်ရန် စဉ်းစားသင့်သည့် နောက်ထပ်အရေးပါသောဗဟုတရားမှာ မဲဆန္ဒရှင်များ၏ နေ့စဉ်ဘဝအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည့် မူဝါဒ ပလက်ဖောင်းများ ဖန်တီးရန်ဖြစ်သည် (ပုံ ၅ ကို ရှုပါ)။ လွှတ်တော်တွင် ၎င်းတိုင်းရင်းသားပါတီများ ရယူလိုသည့် နေရာအရေအတွက် မည်မျှပင်ရှိစေ မူဝါဒအခြေခံသည့် မဲဆွယ်မှုများသည် ပါတီများကို မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် ချိတ်ဆက်ပေးပြီး ဆက်သွယ်မှုရှိစေသည်။ မူဝါဒအခြေခံမဲဆွယ်သည့် ချဉ်းကပ်ပုံများကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားမဲများ အမျိုးသားပါတီကြီးများထံသို့ စီးဆင်းသွားခြင်းကိုလည်း ကာကွယ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များသည် နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုကို မဲပေးရန်မှာ လူမျိုးတူ ဟူသည့် ပြောဆိုချက်ထက် ပိုမိုလိုအပ်ကြောင်း ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ကယားပြည်နယ်မှ ရလဒ် များက ပြသနေသည်။ Transnational Institute အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၅) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းပင် တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များတွင် တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များက အများစုဖြစ်သော်လည်း NLD သည် တိုင်းရင်းသား မဲဆန္ဒရှင်များစွာတို့ နှစ်သက်သည့် တစ်ဦးချင်း လိုအပ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီအောင် အထူးပြုလုပ်ထားသော ပါတီ၏

မဲဆွယ်မှုများကြောင့် ကချင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ် နှင့် ချင်းပြည်နယ်ရှိ မဲဆန္ဒနယ်များစွာ တို့တွင် ပြည်သူ့ဆန္ဒမဲ ထက်ဝက်ကျော်ဖြင့် အနိုင်ရခဲ့သည်။

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ရန်ပုံငွေ၊ လူသားအရင်းအမြစ်များ သို့မဟုတ် ဩဇာတိက္ကမတို့တွင် အမျိုးသားပါတီ ကြီးများနှင့် မယှဉ်နိုင်ပေရာ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုဖူလုံရေး၊ ပညာရေး စသည့် ဒေသအလိုက် မူဝါဒ များအခြေခံသည့် မဲဆွယ်မှုများသည် တိုင်းရင်းသား ပါတီများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ပစ်မှတ်ထားသော မဲဆန္ဒရှင် ပြည်သူများကို ၎င်းတို့သည် အမျိုးသားပါတီများထက် မဲရရန် ပိုမိုထိုက်တန်ကြောင်း သက်သေပြရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည့် ဗျူဟာများဖြစ်နိုင်သည်။

မူဝါဒ ပလက်ဖောင်းများရှိခြင်းသည် ပေါင်းစည်းလိုက်သည့် တိုင်းရင်းသားပါတီများ ပေါင်းစည်းပြီးမကြာမီမှာ ပင် ပြန်လည်ပြိုကွဲသွားမည့် အလားအလာကိုလည်း လျော့နည်းစေနိုင်သည်။ ပေါင်းစည်းခြင်းမပြုမီ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေး စသည်တို့နှင့် စပ်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများအပေါ် အပေးအယူညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် သဘောတူညီချက်ရယူခြင်းတို့သည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများကို ပေါင်းစည်းနိုင်ရန်နှင့် ပေါင်းစည်းပြီး နောက် အတူတကွဆက်လက်ရှိနေနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုသည်။ ထို့အပြင် ဒေသခံမဲဆန္ဒရှင်များနှင့် နီးကပ် ဆက်စပ်နေသည့် မူဝါဒများအပေါ် စူးစိုက်ခြင်းဖြင့် ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းလိုက်သည့်ပါတီသစ်သည် ၎င်းတို့ အကျိုးစီးပွားများကို မပေါင်းစည်းမီကထက် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာကိုယ်စားပြုမည်ဟု မဲဆန္ဒရှင်များအား နားလည် လက်ခံအောင် ပြုရန် ပိုမိုလွယ်ကူစေသည်။

ပေါင်းစည်းလိုက်သည့်နိုင်ငံရေးပါတီသည် မဲဆန္ဒရှင်များသို့ ပြောကြားမည့် မူဝါဒများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ဖန်တီးလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပေါင်းစည်းလိုက်သောပါတီ ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စု၏ ဒေသအလိုက်များစွာစုစည်းနေထိုင်မှုသည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် နှိုင်းရအားသာချက် ဖြစ်လာကာ အမျိုးသားပါတီများထံသို့ မဲဆုံးရှုံးမည့် အဆိုးကြုံနိုင်ခြေလည်း လျော့ပါးသွားနိုင်သည်။ ထို့အပြင် မူဝါဒအခြေခံသည့် မဲဆွယ်စည်းရုံးပြောဆိုမှုများသည် ပေါင်းစည်းလိုက်သည့်ပါတီများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ စက်ဝန်းတစ်ခုထက်ပိုမို၍ အောင်မြင်မှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုပေလိမ့်မည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် တူညီသော တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများကို ကိုယ်စား ပြုသည်ဖြစ်စေ၊ ခြားနားသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများကို ကိုယ်စားပြုသည်ဖြစ်စေ သီးသန့်ခွဲခြားခြင်းနည်းပါး သည့် ပြောဆိုမှုများကိုသာ မဲဆန္ဒရှင်များထံသို့ ပေးသင့်သည်။ အကြောင်းမှာ သီးသန့်ခွဲခြားသည့်ချဉ်းကပ် ပုံသည် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါတီများ အနိုင်ရမည့် အခွင့်အလမ်းကို လျော့ပါးစေရုံသာမက ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စား ပြုမှုအရည်အသွေးကိုပါ ထိခိုက်စေနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည် (ပုံ ၅ ကို ရှုပါ)။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများအား ၎င်းတို့၏ “သီးသန့်ဖြစ်မှု” ကို လုံးဝစွန့်လွှတ်ဖို့ အကြံပေးရန်မှာမူ လျော်ကန်သင့်မြတ် မည်မဟုတ်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းသို့စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ တည်ရှိ ရခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းရင်းကို ဆန့်ကျင်နေမည် ဖြစ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မဲဆွယ်မှုများတွင် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှု ပိုမိုလာလေလေ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ အနေဖြင့် “အစုအဖွဲ့ပြင်ပ”မှ မဲဆန္ဒရှင်များထံသို့ ပိုမိုလက်လှမ်းမီ ရောက်ရှိကာ လွှတ်တော်တွင်း ကိုယ်စား လှယ်နေရာများ ပိုမိုရရှိလာနိုင်လေလေ ဖြစ်သည်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် အရေးကြီးသည်။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် အလားတူ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုရှိရန်နှင့် ပါတီသည် မည်သည့်တိုင်းရင်းသားနောက်ခံ ရှိသည်ဖြစ်စေ မဲဆန္ဒရှင်များ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် မဲဆန္ဒရှင်ထံသို့တည်သည့် မူဝါဒ ကတိကဝတ်များပေးရန်ပင်ဖြစ်သည်။ သီးသန့်ခွဲခြားမှုနည်းပါးသော ချဉ်းကပ် ပုံရှိသည့် မူဝါဒအခြေခံ မဲဆွယ်မှုများသည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအနေဖြင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော မဲဆန္ဒရှင်လူထုကို ထိရောက်စွာဆွဲဆောင်နိုင်ရန်နှင့် မဲဆွယ်ရာတွင်သာမက လွှတ်တော်အတွင်းတွင်ပါ အခြား တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အောင်မြင်စွာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေပေမည်။

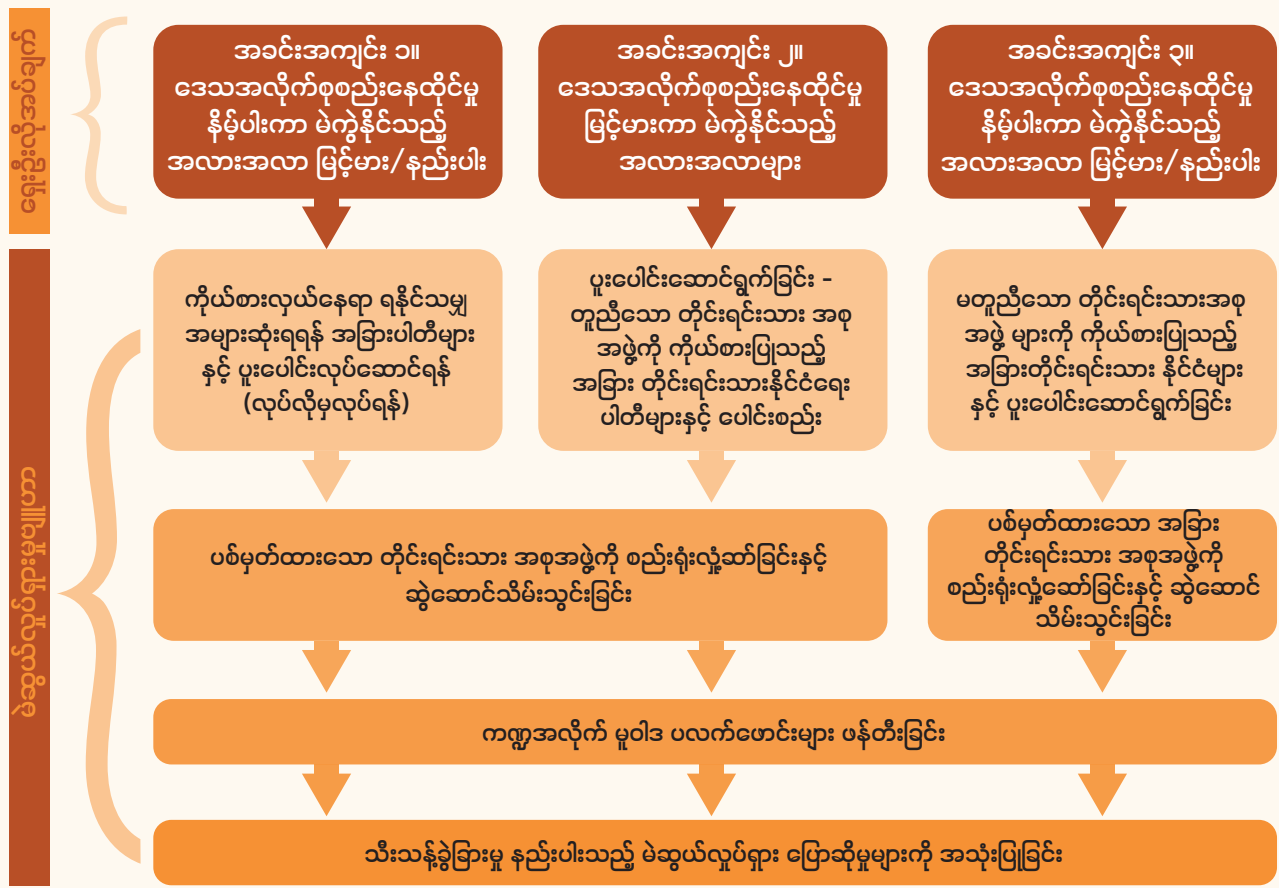
မူဝါဒအခြေခံမဲဆွယ်မှုများ၏ အားသာချက်များ

- နိုင်ငံရေး ပါတီနှင့် ၎င်း၏ မဲဆန္ဒရှင်များအကြား ချိတ်ဆက်မှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေသည်။
- အမျိုးသားပါတီကြီးများထံသို့ တိုင်းရင်းသားမဲများ စီးဆင်းသွားခြင်းကို ကာကွယ်ပေးသည်။
- ပေါင်းစည်းလိုက်သည့်တိုင်းရင်းသားပါတီများ ပြန်လည်ပြုကွဲသွားမည့် အဆိုးကြုံနိုင်ခြေကို လျော့ပါးစေသည်။
- ကိုယ်စားပြုမှုအရည်အသွေးကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေသည်။

သီးသန့်ခွဲခြားမှုနည်းပါးသည့် မဲဆွယ်မှုများ၏ အားသာချက်များ

- နိုင်ငံရေး ပါတီနှင့် ၎င်း၏ မဲဆန္ဒရှင်များအကြား ချိတ်ဆက်မှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေသည်။ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများထံသို့ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး
- ပါတီများ လက်လှမ်းမီရောက်ရှိအောင် အထောက်အကူပြုသည်။
- “အစုအဖွဲ့ပြင်ပ” မှသူများကို တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများအနေဖြင့် ထိရောက်စွာ ဆွဲဆောင်နိုင်စေသည်။
- အခြားတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများနှင့် အောင်မြင်စွာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်စေသည်။

ပုံ ၅။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် အကြံပြုထားသည့် မဲဆွယ်ဗျူဟာများ

၆. နိဂုံး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရွေးကောက်ပွဲ သမိုင်းကြောင်းကို ပြန်ကြည့်လျှင် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီ များ၏ အောင်မြင်မှုနှုန်းမှာ အမြဲနိမ့်ခဲ့ကာ အမျိုးသားပါတီကြီးများက လွှတ်တော်ကို လွှမ်းမိုး ထားပြီး ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း အလားတူ ရလဒ်များသာ တွေ့မြင်ခဲ့ရ သည်။ လွှတ်တော်အဆင့်တိုင်းတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ လုံလောက်စွာ ကိုယ်စား ပြုနိုင်မှုမရှိခြင်းသည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများကို စနစ်တကျဖိနှိပ်ထားခြင်း၊ တိုင်းပြည်၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲစနစ်များက တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များ အပေါ် အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ အကန့်အသတ်များ ထားရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ကျင့်သုံးခဲ့သည့် မဲဆွယ် ဗျူဟာများကို လေ့လာကြည့်သောအခါ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ၎င်းတို့ပစ်မှတ် ထားသည့် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များကို နှိုးဆော်ခြင်း နှင့် ဆွဲဆောင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် အံ့ချော်နေသည့်အချက်များရှိနေပြီး ၎င်းတို့ကို အလေးထားဖြေရှင်းရန်မှာ အရေးကြီးသည်။ မဲဆန္ဒရှင်များကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ၏ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ပုံ နှင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အခြားအုပ်စုများ နေထိုင်နေမှုတို့ကို လေ့လာပေးပို့တွက်ချက်နေကြသည်။ ယင်းအချက်ကြောင့် ၎င်းတို့သည် လူမျိုး ကို မဲဆွယ်မှု၏ မျက်နှာစာနှင့် ဗဟိုတွင် ထားရှိကာ သီးသန့်ခွဲခြားသည့်ချဉ်းကပ်ပုံဖြင့် ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ကို နှိုးဆော်မိတတ်ကြသည်။ ယင်းကဲ့သို့သော မဲ ဆွယ်ဗျူဟာသည် ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုနှင့် ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသား အစုအဖွဲ့များရှိသော တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီအချို့အတွက် အလုပ်ဖြစ်သော်လည်း ထောက်ခံသူလူထုပြန့်ကျဲနေသော ပါတီများ သို့မဟုတ် တူညီသောတိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့ (များ) ကို ကိုယ်စားပြုသည်ဟု ကြွေးကြော်နေသည့် အခြားတိုင်းရင်းသားပါတီများနှင့် မဲခွဲဝေယူရ နိုင်သည့် အလားအလာ မြင့်မားသော ပါတီများအတွက်မူ အလုပ်ဖြစ်မည် မဟုတ်ပေ။

ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များ ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုနှင့် လက်ရှိ FPTP ရွေးကောက်ပွဲစနစ်အောက်တွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အောင်မြင်မှု အတွက် ၎င်း၏ အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍအပေါ်အခြေခံကာ ယခုစာတမ်းက မတူညီသော တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ တွေ့ကြုံနေရသည့် အခြေအနေပုံစံများကို ဆွဲထုတ်ပြီး ပုံစံ တစ်ခုကို တင်ပြထားပါသည်။ ပစ်မှတ်ထားသော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များ ဒေသအလိုက် စုစည်း နေထိုင်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သော အခြေအနေများကို ပုံစံသုံးခုအဖြစ် ချဲ့ကာဖော်ပြထား ပါသည် - (၁) ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုမြင့်မားကာ မဲကွဲနိုင်သည့် အလားအလာနည်းသည်။ (၂) ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုမြင့်မားကာ မဲကွဲနိုင်သည့် အလားအလာများသည်။ (၃) ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်မှုနိမ့်ပါးကာ မဲကွဲနိုင်သည့် အလားအလာ မြင့်မား/ နည်းပါးသည်။

အခြေအနေများ ကွာခြားသည်နှင့်အမျှ ဗျူဟာများလည်း ကွဲပြားသည်။ သို့သော် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီမျိုးစုံတို့အတွက် ဘုံတူညီသည်မှာ လွှတ်တော်တွင် မဲဆန္ဒနယ်

များများ ကိုယ်စားပြုလိုလေလေ ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်မှုများသည် အားလုံးအကျိုးဝင်ကာ မူဝါဒ အခြေခံရန် ပိုမိုအရေးကြီးလေလေပင်ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားပြုမှု မြှင့်တင်နိုင် ရန်အတွက်သာမက လွှတ်တော်အဆင့်တိုင်းတွင် ကိုယ်စားပြုမှုအရည်အသွေးပိုမိုကောင်းမွန် စေရန်အတွက် အခြား တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် ဆက်ဆံရေးများရှိရန်လည်း အရေးကြီးသည်။

ယခုစာတမ်းတွင်ရှိသည့် အကန့်အသတ်များကိုလည်း သတိပြုရန်လိုပါသည်။ ပထမဦးစွာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေး ပါတီများသည် ဒီမိုကရက်တစ်ရွေးကောက်ပွဲအတွေ့ အကြုံ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိကြသဖြင့် ယခုစာတမ်းက ပြန်လှန်သုံးသပ်ထားသော မဲ ဆွယ်ဗျူဟာများ၏ ကျယ်ပြန့်မှုအတိုင်းအတာမှာ ၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲသာ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မဲဆန္ဒနယ်များရှိ တိုင်းရင်းသားများ၏ အချိုးအစားဆိုင်ရာ အချက် အလက်များ မရှိနိုင်သဖြင့် ယခုစာတမ်းတွင် တင်ပြထားသော ပုံစံ (model) သည် ကွဲပြား သော တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များ ဒေသအလိုက်စုစည်းနေထိုင်သည့် ယေဘုယျပုံစံများ အပေါ် အခြေခံထားသည်။

ယခုစာတမ်းမှ ပုံစံတွင် မဲပေးသည့် အမှုအကျင့်များအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည့် မြန်မာ နိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားမဲဆန္ဒရှင်များ၏ လူမှုစီးပွားအခြေအနေနှင့် ပညာရေးအဆင့် စသည့် ရှုပ်ထွေးသောအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားခြင်း မရှိပေ။ လွှတ်တော်တွင် လက်ရှိ နေရာမရထားသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မဲဆွယ်မှုများကို မီဒီယာတွင် ဖော်ပြချက်များ၊ ရုပ်သံမှတ်တမ်းများမှာလည်း အလွန်ရှားပါးသဖြင့် ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်မှုများ ကို ယခုစာတမ်းတွင် ထည့်သွင်းအကဲဖြတ်ရန် ခက်ခဲစေသည်။

ယင်းအကန့်အသတ်များရှိသော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့သိသမျှဆိုလျှင် ယခုစာတမ်းသည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ဆင့်ကဲပြောင်းလဲကာ ၎င်းတို့၏ မဲဆွယ်ဗျူဟာများကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်ချက်ကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည့် ပထမဆုံး စာတမ်းဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းတွင် နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံများနှင့်လည်း ချိတ်ဆက်ထားပြီး တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ၎င်းတို့ပစ်မှတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းသားအစုအဖွဲ့များ၏ ဒေသအလိုက် စုစည်းနေထိုင်မှုများအကြားရှိ ဆက်စပ်မှုများကို အခြေခံထားသည်။ ကိုယ်စားပြုမှုအရည် အသွေး ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန်နှင့် ထိရောက်စွာမဲဆွယ်နိုင်စေရန်အတွက် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီများ၏ မဲဆန္ဒရှင်များအကြောင်းကို သေချာကျနစွာသိရှိရေး၏ အရေးပါပုံကို ထပ်တလဲလဲ အလေးထားဖော်ပြထားသည်။ တိုင်းရင်း သားမဲဆန္ဒရှင်များ၏ မဲပေးသည့် အမှုအကျင့်နှင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းမှ မဲဆန္ဒနယ်များရှိ တိုင်းရင်းသားအချိုးအစားတို့နှင့် ပတ်သက် သည့် ထပ်မံလေ့လာမှုများနှင့် အချက်အလက်ကောက်ယူမှုများသည် နိုင်ငံရေးပါတီများ ၎င်း တို့၏ မဲဆန္ဒရှင်များကို ပစ်မှတ်ထားနိုင်ရန်နှင့် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ လိုလားချက်များနှင့် ကိုက်ညီ သည့် မဲဆွယ်မှုများ ပြုနိုင်ရေးအတွက် အသုံးဝင်မည်ဖြစ်သည်။

တိုးတက်ချက်များ

- Chandra, K. (2003). *Why ethnic parties succeed: Patronage and ethnic headcounts in India*. Retrieved from <https://escholarship.org/>
- Chandra, K. (2005). Ethnic parties and democratic stability. *Perspectives on Politics*, 3, 235-252.
- Chandra, K. (2011). What is an ethnic party?. *Party Politics*, 17, 151-169.
- Chan Thar, & Khin Moh Moh Lwin. (2019, November 13). 'We merged and we won'- ethnic parties set aside differences to claw back seats from NLD. *Myanmar Now*. Retrieved from <https://myanmar-now.org/>
- Clarke, S. L., Seng Aung Sein Myint, & Zabra Yu Siwa. (2019). *Re-examining ethnic identity in Myanmar*. Retrieved from <https://www.centrepeaceconflictstudies.org/>
- Clientelism. (n.d.). In *Merriam-Webster.com dictionary*. Retrieved from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/clientelism>
- DeSilver, D. (2019, May 14). *Despite global concerns about democracy, more than half of countries are democratic*. Retrieved from <https://www.pewresearch.org/>
- Elischer, S. (2013). *Political parties in Africa: ethnicity and party formation*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Hoffman, B. D., & Long, J. D. (2013). Parties, ethnicity, and voting in African elections. *Comparative Politics*, 45, 127-146.
- Horowitz, J. (2015). The ethnic logic of campaign strategy in diverse societies: Theory and evidence from Kenya. *Comparative Politics Studies*, 49, 324-356.
- Huber, J. D., & Suryanarayan, P. (2016). Ethnic inequality and the ethnification of political parties: Evidence from India. *World Politics*, 68, 149-188.
- Ishiyama, J. (2009). Do ethnic parties promote minority ethnic conflict? *Nationalism and Ethnic Politics*, 15, 56-83.
- Kempel, S., Chan Myae Aung Sun, & Aung Tun. (2015). Myanmar political parties at a time of transition: Political party dynamics at the national and local level. Retrieved from <https://themimu.info/>
- Macgregor, F. (2015, November 16). Ethnic parties fall short of expectations. *Myanmar Times*. Retrieved from <https://www.mmtimes.com/>
- Marshall, M., & Ishiyama, J. (2016). Does political inclusion of rebel parties promote peace after civil conflict?. *Democratization*, 23, 1009-1025.
- Myanmar. (2008). *Constitution of the Republic of the Union of Myanmar*. Nay Pyi Taw: Ministry of Information.
- Myanmar Department of Population. (2016). *The 2014 Myanmar population and housing census: Thematic report on migration and urbanization*. Retrieved from <https://myanmar.unfpa.org/>
- Myanmar Political Information: Linking Analytical Resources. (2016a). *Age of parliament members*. Retrieved from <https://www.mypilar.org/>

- Myanmar Political Information: Linking Analytical Resources. (2016b). *Gender composition of representatives from winning ethnic parties in all three parliaments*. Retrieved from <https://www.mypilar.org/>
- Myanmar Political Information: Linking Analytical Resources. (2016c). *Religion of member of parliaments*. Retrieved from <https://www.mypilar.org/>
- Nu Tsen Mun. (2020). *Empirical analysis of the 2015 Election Results through PR and FPTP*. Manuscript in preparation.
- People's Alliance for Credible Elections (2019). *Citizens' political preferences for 2020*. Yangon, Myanmar: People's Alliance for Credible Elections.
- Pyae Sone. (2018, December 11). Room for improvement: Myanmar's campaign finance network. *International Institute for Democracy and Electoral Assistance*. Retrieved from <https://www.idea.int/>
- Reynolds, A. (2006). *Electoral systems and the protection and participation of minorities*. London, UK: Minority Rights Group International.
- San Yamin Aung. (2019, July 10). Ignoring ethnic parties will hurt NLD in 2020. *The Irrawaddy*. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/>
- Schroder P. (2017). *Political Strategies* (A. Malhotra, Trans.). Yangon: Friedrich-Naumann-Stiftung. (Original work published 2000).
- Siegner, M. (2019). *In search of the Panglong spirit: The role of federalism in Myanmar's peace discourse*. Yangon, Myanmar: Hanns Seidel Foundation Myanmar Office.
- Strijbis, O., & Kotnarowski, M. (2013). Measuring the electoral mobilization of ethnic parties: Towards comparable indicators. *Party Politics*, 21, 456-469.
- Transnational Institute. (2015a). *Ethnic politics and the 2015 elections in Myanmar*. Retrieved from <https://www.tni.org/en/myanmar-in-focus>
- Transnational Institute. (2015b). *The 2015 general election in Myanmar: What now for ethnic politics*. Retrieved from <https://www.tni.org/en/myanmar-in-focus>
- Union Election Commission (2019) တည်ဆဲနိုင်ငံရေးပါတီများစာရင်း [Current list of political parties]. Retrieved from <https://www.uec.gov.mm/>
- Vogt, R. J. (2015, December 3). UEC puts election turnout at 69 percent. *Myanmar Times*. Retrieved from <https://www.mmtimes.com/>
- Win Tint Tun. (2013). ဗမာပြည် နိုင်ငံရေးပါတီ အဖွဲ့အစည်း အသင်းအဖွဲ့များအညွှန်း [Burma political parties and organizations]. Yangon, Myanmar: U Chit Nyunt.
- Whelan, R.D. (2011). *Burma election 2010: an election of generals*. Retrieved from <https://aceproject.org/>
- Xianghui, Z. (2019). General elections in Myanmar from the perspective of inter-ethnic relations: Contest and adaptation. *World Ethno-national Studies*, 4, 1-19.
- Zarni Mann. (2019, September 24). Myanmar's ethnic parties dismiss NLD's Ethnic Affairs Committee as pre-election ploy. *The Irrawaddy*. Retrieved from <https://www.irrawaddy.com/>

Designed by Ying Tzarm

သံလွင်ပြည်သူ့ရေးရာ မူဝါဒလေ့လာရေးအဖွဲ့ (Salween Institute) သည် သုတေသနသုံးသပ်ချက်များ ပြုစုရေးသားထုတ်ဝေခြင်းနှင့် နိုင်ငံတဝှမ်းလုံးရှိ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ခေါင်းဆောင်များကို မူဝါဒ ပိုင်းဆိုင်ရာများနှင့်ပတ်သက်သည့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒများ ရေးဆွဲချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်များကို ပံ့ပိုးကူညီရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ တိုင်းသူပြည်သားများအားလုံးအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် အနာဂတ်တစ်ရပ် ပုံဖော်ရာတွင် အကူအညီပေးရန် မျှော်မှန်းထားပါသည်။

သုတေသနပြုခြင်း၊ သင်တန်းပေးခြင်းများနှင့် နည်းပညာအထောက်အကူများ ပံ့ပိုးပေးခြင်းတို့မှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရေး၊ မူဝါဒများ ရေးဆွဲချမှတ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းခေါင်းဆောင်များအား စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် မူဝါဒရေးဆွဲချမှတ်သူများအား စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းများကို လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

ခံယူချက်များ

- ငြိမ်းချမ်း၍ သာယာဝပြောသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတည်ဆောက်နိုင်ရန် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အားလုံးအတွက် တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ရရှိရေးသည် အခြေခံအကျဆုံးဖြစ်သည်။
- ခိုင်မာသည့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေခံသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုံလင်ကျပြားမှုများ များပြားလှသည့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြား လူမှုရေးအရ ပေါင်းစည်းညီညွတ်မှုများအတွက် လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။